

2. Torstaina 8 p. marraskuuta

klo 6 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

	Siv.
1) Sihteerin vaali	14
2) Ilmoituksia	„

Puhemies: Nimenhuuto voitaneeko nyt jo toimittaa aakkosellisessa järjestyksessä?

Hyväksytään.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Gylling, Kujala, Kuusinen, K. Manner ja Mäkelä.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Eduskunnalle on ilmoitettava, että pienviljelijä Johan Edvard Salin on puhemiehelle näyttänyt asianmukaisesti tarkastetun ja hyväksytyn valtakirjan ja siis valtiopäiväjärjestyksen 21 §:n mukaan oikeutettu asettumaan paikallensa.

Samoin on ilmoitettava, että sanomalehdentoimittaja Edvard Valpas-Hänninen on puhemiehelle jättämässään kirjelmässä pyytänyt, että hänen edustajavaltakirjansa ja eräs kirjelmä, jonka hän on puhemiehelle jättänyt, esitettäisiin eduskunnalle, jotta eduskunta saisi tilaisuuden päättää hänen edustajaoikeudestaan.

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suuriruhtinaan ollessa vielä Suomen valtaistui-mella oli Suomen Eduskuntaan valittujen tuotava eduskunnan kokoontumispäivänä valtakirjansa sen tai niiden nähtäväksi, joille Suuriruhtinas oli uskonut valtakirjojen tarkastuksen. Noita tarkastajia asettaessaan toimi Suuriruhtinas Suomen hallitsijana ja Suomen oikeutta käyttäen. Venä-

jän hallituksen siihen sekaantuminen olisi ollut oikeuden loukkaamista. Vallankumouksen suistettua pois Suomen Suuriruhtinaan, samalla kun se suisti pois Venäjän hallitsijan, ei Suomen oikeuteen kuuluva valtakirjain tarkastamisoikeus saatanut muuttua Venäjän ministerihallituksen oikeudeksi, vaan jäi edelleen suomalaiseksi oikeudeksi. Venäjän väliaikaiselle hallitukselle ei siis tullut vallankumouksessa oikeutta asettaa Suomen eduskunnan jäsenten valtakirjojen tarkastajia. Kun tuo hallitus kuitenkin on tehnyt sen asettamalla sellaiseksi tarkastajaksi erään herra Liliuksen, niin on tämä tarkastaja pidettävä laittomasti asetettuna. Tänä vuotena pidettyjen valtiopäivien tekemä päätös edellyttääkin, että eduskunta määrää itse eduskunnan valtakirjojen tarkastamisesta. Ollen siinä luulossa, että tämän vuoden lokakuun 1 ja 2 päivänä valittujen edustajien muodostama Eduskunta tulisi toimimaan Suomen oikeuden mukaan, en ole esittänyt Uudenmaan läänin vaalipiirin Keskuslautakunnan minulle lokakuun 15 päivänä 1917 antamaa edustajavaltakirjaa Venäjän ministerihallituksen asettamalle tarkastajalle vaan vein sen tämän kuun 2 päivänä ennen eduskunnan kokoontumista jättäväksi sille edustajalle, joka oli ijältään vanhimpana aluksi johtava puhetta tuossa istunnossa ja jonka siis oli myöskin pidettävä huolta, että se osa istuntoa, minkä hän johti, sujuisi täysin laillisesti. Tuo puhetta johtava edustaja, professori Wrede, mainitsikin, että minun valtakirjani oli annettu ja katseli sitä, mutta ilmoitti, että sitä ei oltu otettu huomioon, eikä esittänyt tätä asiata eduskunnan tutkittavaksi, eikä edes sallinut eduskunnan ottaa käsiteltäväksi esitetyn edustajaluettelon vaillinaisuutta, vaikka sen käsiteltäväksi ottamista oli vaadittu ennen toimitettavia puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleja. Puhetta johtaneen edustaja Wreden moinen menettely ehkäisi minut käyttämästä siinä istunnossa oikeutta, mikä minulla on mainitun valtakirjan nojalla. Tuo valtakirja palautettiin minulle heti istunnon kestäessä merkityttämättä minua edustajien luet-

teloon ja arvatenkin tahtoon pakottaa minut, jos tahtoisin edustajaoikeutta käyttää, esittämään valtakirjani usein mainitun, Venäjän ministerihallituksen asettaman herran tarkastettavaksi.

Edustajan valtakirjan esittäminen ilman Eduskunnan päätöstä niin asetetulle tarkastajalle ja eduskuntaan pääsemisoikeuden alistaminen riippuvaksi siitä, hyväksyykö hän valtakirjan, voitaisiin tulkita myönnytykseksi, että Suomen autonomian oikeuspiiriin kuuluneet Suuriruhtinaan oikeudet muka olisivat yleensä siirtyneet Venäjän ministerihallitukselle. Kun pienenkin aiheen antaminen tuolle Suomen oikeuden vastaiselle tulkinnalle voi olla oikeustaistelussamme vahingollinen ja kun Eduskunnan jäsenen on koettava mahdollisimman tarkasti säilyttää maamme perustuslaillisia oikeuksia, koetan edelleen välttää valtakirjani esittämistä Venäjän ministerihallituksen asettamalle tarkastajalle ja esitän sen tämän kirjelmän ohella Eduskunnalle pyytäen,

että minä saan täten esittämäni valtakirjan nojalla olla edustajana nykyisillä valtiopäivillä.

Helsingissä marraskuun 3 päivänä 1917.

Edvard Valpas-Hänninen.

Edustajanvaalissa, joka 1 ja 2 päivänä lokakuuta 1917 toimitettiin Uudenmaan läänin vaalipiirissä, on Sanomalehdentoimittaja Edvard Valpas-Hänninen, asuva Helsingin kaupungissa, valittu olemaan edustajana Suomen Suuriruhtinaanmaan valtiopäivillä, tästä päivästä alkaen kunnes tämän jälkeiset edustajanvaalit on suoritettu, ja olkoon tämä todistus edustajan valtakirjana.

Helsingissä, 15 p:nä lokakuuta 1917.

Uudenmaan läänin vaalipiirin

Keskuslautakunnan puolesta:

Onni Hallstén.

(Sinetti.)

Auli Markkula.

P u h e m i e s: Puhemiehistö on ollut sitä mieltä että, koska eduskunta valtiopäiväjärjestyksen 22 §:n nojalla voisi sallia sanomalehdentoimittaja Valpas-Hännisen olla edustajana näillä valtiopäivillä siinäkin tapauksessa, ettei tätä nyt esitettyä valtakirjaa V. J. 21 §:ssä säädettyssä valtakirjain tarkastuksessa olisi hyväksytty, edus-

kunta, vaikkakaan valtakirjaa ei ole mainitulla tavalla kelpaamattomaksi julistettu, on esteetön ottamaan sen pätevyysasian tutkinnon alaiseksi; ja koska valtakirja on asianomaisen viranomaisen antama ja säädettyyn muotoon tehty, niin puhemiehistö on päättänyt ehdottaa, että eduskunta V. J:n 22 §:n nojalla päättäisi oikeuttaa sanomalehdentoimittajan Valpas-Hännisen olemaan edustajana näillä valtiopäivillä.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Jag vill icke uttala mig om, huru under nu rådande förhållanden landtdagen kan och bör förfara i förevarande sak, men då uti presidets utlåtande åberopats en tolkning af 22 § L. O., som enligt min tanke är oriktig, ber jag att få framhålla, att förutsättningen enligt L. O. för 22 paragrafens tillämpning är den, att fullmakt tidigare varit underkastad granskning på sätt 21 § vidhandengifver. L. O. står nämligen på den ståndpunkten, att landtdagsmännens fullmakter skola underkastas granskning af en representant för den första statsmakten, som jämväl utskrifvit val och på hvars kallelse landtdagen sammankommit. Min tanke är därför den, att också nu ifrågavarande fullmakt hade bordt och kunnat då inlämnas och granskas.

Ed. Mäki: Jo alunpitäen oli sosialidemokraattisen ryhmän toistenkin jäsenten keskuudessa sama käsitys kuin se, jonka ed. Valpas-Hänninen tuossa nyt luetussa kirjelmässään esittää, mutta käytännöllisistä syistä, saadaksemme olla mukana tämän eduskunnan istunnoissa heti alusta alkaen, päätimme jättää valtakirjamme tuossa kirjelmässä mainitun herran tarkastettaviksi, kuitenkin samalla esittäen näin kuuluvan vastalauseen: „Koska Suomen eduskunnan viime heinäkuun 18 päivänä säätämä ja voimaanpäättämä laki Suomen korkeimman valtiovallan käyttämisestä ei myönnä Venäjän hallitukselle sekaantumisoikeutta maamme sisäisiin asioihin, panemme vastalauseen Venäjän väliaikaisen hallituksen toimenpidettä vastaan, jonka kautta se on määrännyt lokakuun 1 ja 2 päivänä toimitetuissa vaaleissa valittujen edustajien valtakirjain tarkastajan, minkä teon kautta tuo hallitus on yhä jatkanut niitten laittomuuksien sarjaa, joihin se Suomen kansan laillista eduskuntaa vastaan on ryhtynyt. Emme siis tunnusta tuota tarkastusta lailliseksi eikä mainittua senaattoria lailliseksi valtakirjain tarkastajaksi senkään kautta, että nyt näytämme valtakirjamme, vaan teemme tämän ainoastaan sen vuoksi, ettei meiltä millään verukkeella voitaisi nyt riis-

tää sananvaltaa edellämainituissa vaaleissa valitussa eduskunnassa, jonka toimintaan aiomme sosialidemokraattisen puolueen puolueenvoston ja eduskuntaryhmän hyväksymillä perusteilla osaaottaa. Helsingissä, 1 päivänä marraskuuta 1917." Ja sitte alla oli sosialidemokraattisten jäsenten nimikirjoitukset.

Kun meillä, mitä sitten tulee tähän käsilläolevaan asiaan, ei ole mitään syytä epäillä, ettei ed. Valpas-Hännisen valtakirja olisi oikea ja hän siis oikeutettu ottamaan osaa tämän eduskunnan istunnoihin, niin minäkin yhdyin puhemiehistön käsitykseen, että hänet voidaan tänne täysin oikeutettuna edustajana hyväksyä.

Ed. Rosenqvist: Jag ber att få ansluta mig till den uppfattning, som uttalats af herr Estlander.

Ed. Salin: Kun minun valtakirjani ei ollut silloin vielä saapunut tänne Helsinkiin, kun sosialidemokraattinen ryhmä päätti vastalauseestaan, niin jäi nimeni vastalausepaperista pois. Jätettäessäni valtakirjani senaattori Liliukselle tarkastettavaksi, ilmoitin yhtyväni sosialidemokraattien vastalauseeseen, mutta senaattori Lilius vastasi, ettei tarkastuspöytäkirja ole hänellä eikä niin ollen vastalauseeni siis voinut joutua siihen. Pyydän tässä yhteydessä pöytäkirjaan merkittäväksi, että yhdyin edelläluettuun sosialidemokraattien vastalauseeseen, samalla kun kannatan puhemiehistön ehdotusta ed. Valppaan valtakirjan hyväksymiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Kun mitään muuta ehdotusta ei ole tehty, hyväksyttäneen puhemiehistön asiassa tekemä ehdotus.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 3 §:n mukaan on annettava lausunto edustajain istumajärjestyksestä, on päättänyt ehdottaa, että edustajat asettuisivat istumaan puolueyhmittäin, kuten ennenkin on ollut tavallista. Edustajain nähtäväksi on asetettu taulukoita, jotka osoittavat, miten edustajain ryhmittäminen puolueettain kansliatoimikunnan mielestä sopivimmin voi tapahtua.

Ehdotus hyväksytään.

Nimenuuto äänestyksessä ja vaaleissa.

Puhemies: Työjärjestyksen 32 §:n mukaan voi eduskunta määrätä, että nimenuuto äänestyksessä ja vaaleissa voi tapahtua yhtäikaa kahdessa paikassa istuntosalia. Kansliatoimikunta ehdottaa, että eduskunta päättäisi nimenuuton tapahtuvaksi kahdessa paikassa siten, että sosialidemokraattiseen puolueeseen lukeutuvat ja maalaisliittoon kuuluvat edustajat äänestävät vasemmalla ja muut edustajat oikealla puolella.

Ehdotus hyväksytään.

Kansliavirkailijat.

Puhemies: Kansliatoimikunnan puolesta saan ilmoittaa, että kansliatoimikunta on julistanut haettaviksi ja hakuajan loppuunkuluttua täyttäneet seuraavat työjärjestyksen 3 §:ssä mainitut kansliavirat, nimittäin: eduskunnan kanslistinviran, johon toimeen on otettu tulevien valtiopäivien alkuun asti eduskunnan entinen kanslisti, neiti Bärta Rainio, notarintoimen, johon näiden valtiopäivien ajaksi on otettu varatuomari Eino A. Lundson, ruotsalaisen kansliaosaston päällikötoimen, johon on otettu samoin näiden valtiopäivien ajaksi viran haltija aikaisemmillä valtiopäivillä, maisteri John Grönlund, sekä ruotsalaisen kanslian notarinviran, johon on valittu rautatienvirkamies Arvid Nordström, samoin näiden valtiopäivien ajaksi.

Vielä on kansliatoimikunta päättänyt ehdottaa että näilläkin valtiopäivillä asetettaisiin kaksi tulkkia, yleistulkki tulkitsemaan ruotsinkielisten lausuntojen ponnet suomeksi ja tarvittaessa puhemiehen tiedonannot ja äänestysesitykset ruotsiksi ja, toinen yksityistulkki, ruotsinkielistä puhuvia kansanmiehiä varten, jonka tulkin on tarpeen mukaan avustettava sanottuja kansanmiehiä myös valiokunnissa, jos kansliatoimikunta hänelle sellaisen tehtävän määrää. Sen ohessa kansliatoimikunta ehdottaa, että asetettaisiin painatustöiden valvoja ja otettaisiin hänelle apulainen. Sen varalta, että eduskunta hyväksyy nämät kansliatoimikunnan ehdotukset, on kansliatoimikunta päättänyt ehdottaa, että eduskunta antaisi kansliatoimikunnan tehtäväksi näitten virkojen täyttämisen.

Ehdotukset hyväksytään.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Allekirjoittaneen toimiessa pöytäkirjanpitäjänä käsitellään päiväjärjestyksen ensimmäinen asia

1) Sihteerin vaali.

Puhemies: Myöskin sihteerinvirka on ollut haettavaksi julistettuna. Hakuajan kuluessa on tätä tointa hakenut ainoastaan eduskunnan entinen sihteeri, hovioikeudennotari Iivar Ahava, Kansliatoimikunta, jonka tulee antaa lausunto viran hakijoista, on mielihyvällä päättänyt puoltaa hänen ottamistaan edelleen eduskunnan sihteeriksi. Eduskunta päättäneen ottaa herra Ahavan eduskunnan sihteeriksi työjärjestyksen 4 §:ssä edellytetyksi ajaksi.

Keskustelu:

Ed. Airola: Kun tätä tointa on hakenut yksi ainoa henkilö, josta tiedetään, että hän on sihteerintointia aikaisemmin hoitaessaan laiminlyönyt tehtävänsä siihen määrään, ettei hän viime valtiopäiväin viimeiseen istuntoon suvainnut olleenkaan saapua, vaan mielenosoituksellisesti ilmoitti, ettei hän halua siihen istuntoon tulla, tästä syystä ja kun on mahdollista että, jos toimi uudelleen julistetaan avoimeksi, ilmaantuu sopivampia hakijoita, niin minä rohkenen ehdottaa, että eduskunta, hyläten kansliatoimikunnan lausunnon, päättäisi julistaa paikan uudelleen haettavaksi. Toiset hakijat nähtävästi eivät ole hakemuksiansa jättäneet sisään, kun ovat luulleet, että tämä toimi tulisi olemaan sellainen perinnöllinen toimi, johon edelleen jatkuvasti nimitetään henkilö, olkoon hän täyttänyt tehtävänsä paremmin tai huonommin.

Ed. Hurmeväara: Minä pyydän kannattaa ed. Airolan tekemää ehdotusta.

Ed. Arajärvi: Ed. Airolan tekemä ehdotus ei olisi ansainnut vastaiselta puolen mielestäni minkäänlaista lausuntoa, mutta koska se kannatetuksi tuli, niin pöytäkirjaan tulkoon merkityksi, että sen verran kuin minä puolestani tunnen mielpiteitä eduskunnassa ja entisen sihteerin, tuomari Iivar Ahavan toimintaa, niin epäilemättä ainakin se ryhmä, johon minulla on kunnia kuulua, yhtyy siihen lausuntoon, jonka kansliatoimikunta hakijasta antoi, nimittäin että hän mielihyvällä on valittava eduskunnan sihteeriksi edelleen.

Ed. Alkio: Sen verran kuin minulla on kunnia tuntea eduskunnan entisen sihteerin, varatuomari Iivar Ahavan työtä eduskunnan palveluksessa, pyydän minä mielihyvällä kannattaa tässä eduskunnassakin tällä kertaa hänet valittavaksi eduskunnan sihteeriksi.

Ed. Ståhlberg: Myöskin minä kannatan kaikin puolin kansliatoimikunnan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ed. Airola on ehdottanut, että eduskunta, hyläten kansliatoimikunnan ehdotuksen sihteerinviran täyttämisestä, päättäisi julistaa viran uudelleen haettavaksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka kannattaa kansliatoimikunnan ehdotusta, vastaa „jaa”; jos „ei” voittaa, on eduskunta päättänyt hyväksyä ed. Airolan ehdotuksen.

Äänestyksessä ovat jaa-äännet voitolla. Eduskunta on siis päättänyt, hyväksyen kansliatoimikunnan ehdotuksen, ottaa herra Ahavan eduskunnan sihteeriksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Mäki: Sosialidemokraattisen ryhmän puolesta ilmoitan, että meidän taholtamme ei ole otettu osaa sihteerin valitsemiseen.

Ed. Alkio: Minun käsittääkseni ed. Mäen ilmoitus oli erehdys, sillä sosialidemokraattisen puolueen taholta tehtiin ehdotus, josta tässä on juuri äänestetty, ja juuri sosialidemokraattien puolella huudettiin tämän ehdotuksen puolesta.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

K. V. Puuska.

Allekirjoittaneen eduskunnan sihteerin jälleen ryhdyttyä pöytäkirjanpitoon, otetaan käsiteltäväksi seuraava ilmoitusasia eli

2) Kysymys valtionhoitajakunnan asettamisesta.

Puhemies: Sen mukaan kuin Puhemiehistö on saanut tietää on se Venäjän Väliaikainen Hallitus, joka keisarivallan kukistuttua on tosiasialli-

sesti käyttänyt Keisarille ja Suuriruhtinaalle kuulunutta valtaa, lakannut toimimasta. Kun siis sellaista valtiotelintä, joka käyttäisi keisarin ja suuriruhtinaan valtaa, ei ole olemassa, on Puhemiehistön mielestä syntynyt olotila, joka on verrattava 1772 vuoden Hallitusmuodon 38 §:ssä edellytettyyn.

Tämän vuoksi Puhemiehistö ehdottaa Eduskunnan päätettäväksi,

että Keisarin ja Suuriruhtinaan käyttämä valta on toistaiseksi uskottava tarkoitusta varten asetulle valtionhoitajakunnalle;

että valtionhoitajakuntaan kuuluu kolme jäsentä, jotka Eduskunta valitsee sillä tavoin, kuin on säädetty puhemiesten vaalista, ellei Eduskunta voi yhtyä sen jäsenistä.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Jag tror mig uttala den svenska landtdagsgruppens mähända enhälliga mening, då jag framhåller, att denna grupp avsluter sig till det af presidiet nu framlagda förslaget, anseende Finlands landtdags rätt vara att under förhandenvarande förhållanden enligt regeringsform och grundlag öfvertaga och bestämma om utföringen af högsta regeringsmakten i landet och anseende att denna landtdagens rätt är ovädersäglig. Det är därjämte en folkrepresentationens skyldighet att för tillvaratagande af landets bästa oförförsvadt skrida till de mått och steg, som saklägets ovanliga beskaffenhet och allvar kräfva.

Ed. Mäki: Tässä yhteydessä lienee tarpeellista selostaa meidän sosialidemokraattien suhtautumista tähän eduskuntaan, ja kun se paraiten selviää julistuksesta: „Me vaadimme”, niin minä pyydän saada sen lukea.

„Me sosialidemokraattisen puolueen puolueenosto ja valitut sosialidemokraattisen työväen edustajat tahdomme täten lausua julki käsityksemme nykyisen aseman vakavuudesta maassa, sekä esittää varmat vaatimukset, joiden toteuttaminen nyt ensi sijassa on välttämätöntä.

Suomen porvaristo harjoittaa nyt syyntakeettoman politiikkaa. Se on rikastumisesta tullut hiltittömän ahneeksi ja kansanvallan pelosta väkivallan ja laittomuuden himoiseksi. Sitä ei näytä arveluttavan työväenluokan äärimmäinenkin hätä. Se ei ole politiikassaan koko tänä kumousaikana tehnyt työväelle ainoatakaan rehellistä myönnytystä, aivan kuin olisi se tyyten kadottanut kyvyn käsittää, että ellei ajoissa anna myöten, niin kiristetty jousi katkee. Päinvastoin johtava

porvaristo on hankkiutunut ryöstämään takaisin nekin saavutukset, jotka sosialidemokraatit viime valtiopäivien aikana voittivat, kuten kunnallislait ja 8-tuntisen työpäivälain sekä Suomen kansanvaltaisen vapauden turvaksi säädetyn perustuslain maan korkeimman valtiovallan käyttämisestä.

Hakien itselleen liittolaista venäläisistä sortajista, Suomen herraspuolueet viime kesänä astuivat järjestelmällisen laittomuuden tielle, vieläpä maamme eduskunnan laittoman hajoittamisen kannattajiksi. Kun Venäjän hallitus ryhtyi pistimillä estämään laillisen eduskuntamme kokoontumista, olivat suomalaisetkin sortohenget niiden pistimien takana. Sitten toimitettiin laittomasti määrätty vaalit, joita varten herraspuolueilla oli varattuna, paitsi rahanvoimaa ja liittoutumista, monia muitakin etuja, kuten omat vaaliluetteloiden tekijät ja otteiden antajat ja omat häikäilemättömät viralliset vaalineuvojat sekä useissa vaalilautakunnissa täydellinen vapaus syrjäytettyjen sosialidemokratien valvonnasta. Tosin vaalien tulokset sittenkin osotti meidän äänimäärämme suuresti kohonneen entisestään, mutta porvaripuolueiden saaneen sentään enemmän ääniä ja voittaneen siis enemmistön edustajapaikoista.

Näiden laittomien vaalien kautta valittu edustajisto kokoontuu nyt valtiopäiville, vaikka viime vuonna valittu eduskunta ei ole laillisesti oikeuksiaan menettänyt. Me sosialidemokratit katsomme parhaiten täyttävämme velvollisuutemme valitsijoitamme kohtaan ottamalla toistaiseksi osaa myös vastavalitun eduskunnan toimintaan, jotta porvaripuolueet eivät voisi sitä mielinmäärin väärinkäyttää. Ja vaadimme tätä eduskuntaa ja kaikkia porvariston vallassa olevia laitoksia viipymättä myöntämään työväenluokan pelastuksen elinehdot: leipää ja oikeutta!

Tällä uhkaavalla hetkellä on mielestämme välttämätöntä heittää syrjään turhat muodollisuudet ja nousta täydellä tarmolla toteuttamaan ennen kaikkea seuraavia vaatimuksia:

Elintarvekurjuuden vastustamiseksi on välttämätöntä heti tehdä loppu nykyisestä kaksinaamaisesta elintarvepolitiikasta, jolla senaatti ja muu virkavalta avustaa suuria nylkyreitä miltei tappamaan köyhälistön nälkään ja viluun. Valtion on takavarikoitava kaikki elintarvevarastot ja otettava muittenkin välttämättömäin kulutustavarain tuotanto ja kauppa ankan valvonnan alaiseksi; ne on koetettava saada jaetuksi niin tasapuolisesti ja kohtuhinnoilla, että jos jostain niistä puute tulee, se ei tule työmiehelle yhtään aikaisemmin kuin suuremmillekaan herroille ja keinotteliijoille. Minkä suuntaisilla toimenpiteillä tämä aikaansaadaan, on osotettu järjesty-

neen työväen ja viimeksi Suomen Ammattijärjestön valtuuston esittämässä vaatimuksissa vallassa-olijoille. Rikolliset lain määräysten vastustajat ovat viipymättä tuomittavat ja ankarasti rangaistavat eikä, niinkuin nykyään tapahtuu, että tuomioistuimet rohkaisevat heitä uusiin rikoksiin.

Työttömyyden torjuminen. Valtion ja kuntain on kerrassaan luovuttava jarrutuksestaan uhkaavan joukkotyöttömyyden torjumisessa, niiden on tarmokkain toimin koetettava järjestää työttömille näiden työtaitoa ja kykyä vastaavaa työtä, elintarpeiden kalleutta vastaavilla palkoilla, ja pitää silmällä, ettei työväkeä saateta tukalaan asemaan matkojen pituuden, asuntojen puutteellisuuden tai muiden hankaluuksien takia. Kiireellisempään hätään on työttömille annettava kohtuullista raha-avustusta, etenkin vanhoille ja muille avuttomammille. Kapitalistit on estettävä väärinkäyttämästä taloudellista valtaansa työttömyyden lisäämiseksi.

Kunnallisen sortovallan poistaminen. Kauempaa ei enää voida kuntain harjoilla sietää rahakoplain valtuutettuja, jotka suolevat keinottelijain rikastumista työmiesten näällä ja nälkäisten kurittamiseksi hommaavat lahтарыkaarteja. Eduskunnan säätämät ja vahvistamat kunnallislait ovat siis heti julaistavat ja niiden mukaisesti kunnallisvaalit viivyttämättä toimitettavat.

Virkavaltaisuuden kukistaminen. Virkakunnat ja tuomioistuimet ovat heti puhdistettavat kansansortajista ja pantava tarmolla käyntiin niiden muuttaminen kansanvaltaisiksi laitoksiksi. Nykyinen senaatti heti erotettava.

Ne aseelliset järjestöt, lahтарыkaartit, jotka ovat perustetut työväkeä vastaan, ovat heti hajotettavat, ja aseet otettava niiltä pois.

8 tunnin työpäivälaki. Eduskunnan säätämä ja vahvistama laki 8 tunnin työajasta on viivyttämättä julkaistava ja pantava voimaan.

Samoin ovat voimaan saatettavat eduskunnan vahvistamat lait Venäjän kansalaisten kunnallisista ja elinkeino-oikeuksista Suomessa, sekä laki hallituksen jäsenten vastuunalaisuudesta.

Torpparivapautuksen alkupano. Torpparit ja mäkitupalaiset ovat heti julistettavat isännistään täysin riippumattomiksi asumiansa maiden haltijoiksi, kunnes lainsäädännöllä ratkaistaan kysymys torpparien omistusoikeudesta ja järjestetään heidän metsän saantinsa ynnä muut alustalaisvapautuksen yksityiskohdat, pitäen ohjeena pääasiassa torpparien ja mäkitupalaisen omia vaatimuksia.

Vanhuusvakuutus. On kiireellisesti teetettävä valmistustyöt oikeudenmukaisen yhdistetyn vanhuus-, työkyvyttömyys- ja sairausvakuutuksen säätämistä varten. Mutta vakuutuslakien valmistumista odottamatta on jo nyt perustettava suuri vakuutusrahasto, josta voidaan kiipeimmin tarvitseville ruveta jo ensi vuoden aikana jakamaan avustuksia ja eläkkeitä.

Verotus. Yleinen verotusuudistus on mitä nopeimmin toteutettava ja jo ennen sitä on kiireellisesti toimeenpantava tuntuva korkeampi suurten tulojen ja etenkin sotavoittojen verotus, koska välttämättömät yhteiskunnalliset tarpeet vaativat melkoisia varoja.

Suomen kansanvaltaisen vapauden perustuslaki. Eduskunnan viime heinäkuun 18 päivänä säätämä laki Suomen korkeimman valtiovalan käyttämisestä on viipymättä julkaistava noudatettavaksi. Sen mukaiselle laillisuuden kannalle on oikaistava maan asiain hoito, jotta tulisi loppu nykyään vallitsevasta laittomuusjärjestelmästä, joka on syntynyt yhtyneen venäläis-suomalaisen taantumuksen juonista ja kaappauksista.

Suomen ja Venäjän suhde. Kunnes kysymys Suomen itsenäisestä valtiollisesta asemasta tulee koko laajuudessaan ratkaistavaksi ja sosialidemokraattisen puolueen viime valtiopäivillä esitetty kanta toteutettavaksi, on väliaikaisena vähimpänä toimenpiteenä vaadittava Suomen sisäisen vapauden turvaamista Suomen ja Venäjän välisellä sopimuksella, sellaisen ehdotuksen pohjalla kuin sosialidemokraattisen Puoluetuimikunnan puolelta on enemmän Venäjän sosialidemokraateille esitetty.

Näiden vaatimusten päättäväinen toteuttaminen nyt aivan lähimpänä aikana on välttämätön Suomen köyhälistön pelastamiseksi. Varoitamme ankarasti porvaristoa näitä vaatimuksia syrjäyttämästä ja jarruttamasta. Pian nähdään, auttaako tämäkään varotuksemme. Meillä ei ole suuria toiveita, että vasta valitun eduskunnan kautta voitaisiin saada onnelliseen päätökseen edes nämä lähimpäin viikkojen ja kuukausien välttämättömät tehtävät. Tavaton pakko täytyisi olla painamassa Suomen porvaristoa, ennenkuin tätä varten riittävä osa sen edustajista taipuisi todellisiin myöntytyksiin. Ja jos pitemmän päälle jäätäisiin tämän eduskunnan varaan niin näyttää varmalta, että monet kaivatut perusuudistukset jäisivät loppuun suorittamatta; uusien kansanvaltaisten perustuslakien, torpparivapautuksen ja verotusuudistuksen täydellinen läpiajaminen tyydyttävässä muodossa ovat tehtäviä, jotka mustin porvarilli-

nen vähemmistökin voisi valtiopäiväjärjestyksen jarrutuspykälien avulla lykätä aivan epämääräiseen tulevaisuuteen. Kun valtiollinen äänioikeuskin on yhä kielletty nuorilta kansalaisilta ja supistettu muilla rajoituksilla, joiden nojalla porvarit voivat riistää äänioikeuden monen monelta työläiseltä, niin ei tällä rajoitetulla äänioikeudella voida uusissakaan vaaleissa toivoa saatavan eduskuntaan niin valtavaa kansanvaltaista enemmistöä, että noiden suurten uudistusten toteuttaminen olisi turvattu.

Mutta se on nyt turvattava. Kansanvaltaisen edistyksen tulevaisuutta ei voida jättää tuuliajolle. Siksi on välttämätöntä, että viimeistään niin pian kuin ylempänä esitetyt kiireellisimmät tehtävät ovat suoritettut, on Suomen kansalle annettava tilaisuus valita kansalliskokous säätämään uusia perustuslakeja ja muita perustavia uudistuksia. Kansalliskokouksella olkoon korkein ja rajoittamaton valta kaikissa maan asioissa. Siinä ratkaistakoon asiat yksinkertaisella äänen enemmistöllä.

Kansalliskokouksen vaaleissa olkoon äänioikeus yhtäläillä ja rajoituksetta kaikilla 20 vuotta täyttäneillä kansalaisilla; jokaisessa vaalilautakunnassa täytyy silloin olla riittävä määrä järjestyneen työväen edustajia valvomassa, ettei vaalitoimituksessa vääryyttä tehdä.

Näin vaatien me samalla ilmoitamme yhtyvämme niihin vaatimuksiin, joissa työväen kansainvälisen veljeyden kannalla olevat eri maiden sosialidemokraattiset luokkataistelupuolueet ovat kohottaneet äänensä kansojen rauhan puolesta, nykyisen hirvittävän ryöstö sodan lopettamiseksi. Erityisesti lausumme tervehdyksemme Venäjän horjumattomille luokkataistelutovereille, jotka sankarillisesti vievät eteenpäin Venäjän vallankumouksen asiaa ja sen kautta sorrettujen kansojen ja kaikkien maiden työväen vapautuksen asiaa. Olkoot suurten maiden työläiset vakuutetut, että myöskin Suomen työväki on kohdaltaan täyttävä velvollisuutensa yhteisen kansainvälisen vapausliikkeen nykyisissä kamppailuissa."

Mitä tulee siihen ehdotukseen, jonka puhemies tässä äsken esitti, pyydän minä sosialidemokraattisen ryhmän puolesta ilmoittaa, että me tulemme sitä jyrkästi vastustamaan. Päinvastoin pyydän saada ehdottaa seuraavaa, askeeseen viitaten: päätän antaa Suomen kansalle selityksen, jota koskevan ehdotuksen valmistaminen annetaan erityisesti valittavalle toimikunnalle toimeksi, määrää eduskunta, että mainitun selityksen tulee sisältää, että kiireimmiten ovat toteutettavat seuraavat vaatimukset:

Elintarvekurjuuden vastustamiseksi on välttämätöntä heti tehdä loppu nykyi-

sestä kaksinaamaisesta elintarvepolitiikasta, jolla senaatti ja muu virkavalta avustaa suurnylkyreitä miltei tappamaan köyhälistöä nälkään ja viluun. Valtion on takavarikoitava kaikki elintarvevarastot ja otettava muittenkin välttämättömän kuluustavarain tuotanto ja kauppa ankaran valvonnan alaiseksi; ne on koetettava saada jaetuksi niin tasapuolisesti ja kohtuinhoilla, että jos jostain niistä puute tulee, se ei tule työmiehelle yhtään aikaisemmin kuin suurimmillekaan herroille ja keinottelijoille. Minkä suuntaisilla toimenpiteillä tämä aikaansaadaan, on osoitettu järjestyneen työväen ja viimeksi Suomen Ammattijärjestön valtuuston esittämissä vaatimuksissa vallassaolijoille. Rikolliset lainmääräysten vastustajat ovat viipymättä tuomittavat ja ankarasti rangaistavat, eikä, niin kuin nykyään tapahtuu, että tuomioistuimet rohkaisevat heitä uusiin rikoksiin.

Työttömyyden torjuminen. Valtion ja kuntain on kerrassaan luovuttava jarrutuksestaan uhkaavan joukkotyöttömyyden torjumisessa. Niiden on tarmokkain toimin koetettava järjestää työttömille näiden työtaitoa ja kykyä vastaavaa työtä, elintarpeiden kalleutta vastaavilla palkoilla, ja pitäen silmällä, ettei työväkeä saateta tukalaan asemaan matkojen pituuden, asuntojen puutteellisuuden tai muiden hankaluuksien takia. Kiireellisimpään hätään on työttömille annettava kohtuullista raha-avustusta, etenkin vanhoille ja muille avuttomammille. Kapitalistit on estettävä väärinkäyttämästä taloudellista valtaansa työttömyyden lisäämiseksi.

Kunnallisen sortovallan poistaminen. Kauempaa ei enää voida kuntain hartioidella sietää rahakoplain valtuutettuja, jotka suojelivat keinottelijain rikastumista työmiesten nälällä ja nälkäisten kurittamiseksi hommaavat lahтарыkaarteja. Eduskunnan säätämät ja vahvistamat kunnallislait ovat siis heti julaistavat ja niiden mukaisesti kunnallisvaalit viipymättä toimitettavat.

Virkavaltaisuuden kukistaminen. Virkakunnat ja tuomioistuimet ovat heti puhdistettavat kansansortajista ja pantava tarmolla käyntiin niiden muuttaminen kansanvaltaiseksi laitoksiksi. Nykyinen senaatti on heti erotettava.

Ne aseelliset järjestöt, lahtarikaartit, jotka ovat perustetut työväkeä vastaan, ovat heti hajoitettavat ja aseet otettavat niiltä pois.

Kahdeksan tunnin työpäivälaki. Eduskunnan säätämä ja vahvistama laki 8 tunnin työajasta on viivyttelämättä julkaistava ja pantava voimaan. Samoin ovat voimaan saatettavat eduskunnan vahvistamat lait Venäjän kansa-

laisten kunnallisista ja elinkeino-oikeuksista Suomessa sekä laki hallituksen jäsenten vastuunalaisuudesta.

Torpparivapautuksen alkuunpano. Torpparit ja mäkitupalaiset ovat heti julistettavat isännistään täysin riippumattomiksi asumiensa maiden haltijoiksi, kunnes lainsäädännöllä ratkaistaan kysymys torpparien omistusoikeudesta ja järjestetään heidän metsänsaantinsa ynnä muut alustalaisvapautuksen yksityiskohdat, pitäen ohjeena pääasiassa torpparien ja mäkitupalaiden omia vaatimuksia.

Vanhuusvakuutus. On kiireellisesti teetettävä valmistustyöt oikeudenmukaisen yhdistetyn vanhuus-, työkyvyttömyys- ja sairausvakuutuksen säätämistä varten. Mutta vakuutuslain valmistumista odottamatta on jo nyt perustettava suuri vakuutusrahasto, josta voidaan kipeimmin tarvitseville ruveta jo ensi vuoden aikana jakamaan avustuksia ja eläkkeitä.

Verotus. Yleinen verotusundistus on mitä nopeimmin toteutettava ja jo ennen sitä on kiireellisesti toimeenpantava tuntuvaan korkea suurten tulojen ja etenkin sotavoittojen verotus, koska välttämättömät yhteiskunnalliset tarpeet vaativat melkoisia varoja.

Suomen kansanvaltaisen vapauden perustuslaki. Eduskunnan viime heinäkuun 18 päivänä säätämä laki Suomen korkeimman valtiovallan käyttämisestä on viipymättä julistava noudatettavaksi. Sen mukaiselle laillisuuden kannalle on oikaistava maan asiain hoito, jotta tulisi loppu nykyään vallitsevasta laittomuusjärjestelmästä, joka on syntynyt yhtyneen venäläis-suomalaisen taantumuksen juonista ja kaappauksista.

Suomen ja Venäjän suhde. Kunnes kysymys Suomen itsenäisestä valtiollisesta asemasta tulee koko laajuudessaan ratkaistavaksi ja sosialidemokraattisen puolueen viime edustajakouksen asiassa esittämä kanta toteutettavaksi, on väliaikaisena lähimpänä toimenpiteenä vaadittava Suomen sisäisen vapauden turvaamista Suomen ja Venäjän välisellä sopimuksella, sellaisen ehdotuksen pohjalla kuin sosialidemokraattisen ryhmän julkaisemassa tiedonannossa työväelle 7 päivältä tätä kuuta on ehdotettu.

Pyydän saada tässä yhteydessä ilmoittaa tuon sopimusluonnoksen sisällön, vaikka se ei tähän ehdotukseeni sisälly. Se olisi näin kuuluva:

„1 §. Venäjä tunnustaa Suomelle ne oikeudet, jotka sisältyvät eduskunnan säätämään lakiin Suomen korkeimman valtiovallan käyttämisestä 18 (5) päivältä heinäkuuta 1917.

2 §. Kunnes kysymys Suomen kansainvälisestä asemasta tulee ratkaistuksi, kuuluu ulkopoliittikka Suomenkin osalta Venäjälle; mutta mikäli sopimus, jonka Venäjä tekee vieraan vallan kanssa, sisältää Suomea koskevia toimenpiteitä, tarvitaan siihen siltä osalta Suomenkin suostumus. Venäjä on salliva ja esittävä, että tulevassa rauhanneuvottelussa Suomikin saa kohdaltaan olla edustettuna.

3 §. Venäjä on oikeutettu pitämään varustuksia ja sotajoukkojaan Suomessa niin kauvan kuin nykyistä sotaa kestää, mutta ei enää sen jälkeen.

4 §. Niin kauvan kuin Venäjän ja Suomen kesken ei toisin sovita, Suomi ei rajoita Venäjän oikeutta pitää Suomessa nykyään olevaa sähkölennätinlaitostaan, valtakunnan pankin konttoreita ja raha-asiaiministerien konttoreita Venäjän valtion rahansuorituksia varten sekä nykyisiä Venäjän valtiolle kuuluvia kouluja, eikä Suomessa toimivan kreikkalais-katolisen kirkon oikeutta olla hengellisissä asioissa oman hengellisen hallintonsa alaisena. Suomi ei myöskään poikkeussäännöksillä rajoita maassa olevien Venäjän kansalaisten oikeuksia.

Suomen ei tarvitse suorittaa kustannuksia Venäjälle kuuluvia laitoksia varten.

Venäjä ei myöskään ilman Suomen suostumusta rajoita Venäjällä nykyään olevien Suomen valtiolaitosten oikeuksia.

5 §. Venäjä pitää Suomessa ja Suomi Venäjällä valtiolliset edustajansa. Suomen kenraalikuvernöörinvirka lakkautetaan.

Venäjän ja Suomen välisiä taloudellisia sopimuksia sekä molemmissa maissa olevia toisen maan laitoksia ja kansalaisia koskevia, tarpeelliseksi havaittavia sopimuksia valmistelemaan ja ehdottamaan asetetaan yhteinen neuvottelukunta, johon kuuluu yhtä monta Venäjän ja Suomen valtuutettua.”

Ja edelleen ehdotukseni jatko on seuraava: kansanvaltaisen edistyksen tulevaisuuden turvaamiseksi on välttämätöntä, että viimeistään niin pian kuin ylempänä esitetyt kiireelliset tehtävät on suoritettu, on Suomen kansalle annettava tilaisuus valita kansalliskokous säätämään uusia perustuslakeja ja muita perustavia uudistuksia. Kansalliskokouksella olkoon korkein ja rajoittamaton valta kaikissa maan asioissa. Siinä ratkaistakoon asiat yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Kansalliskokouksen vaaleissa olkoon äänioikeus yhtä lailla ja rajoituksitta kaikilla 20 vuotta täyttäneillä kansalaisilla. Joikaisessa vaalilautakunnassa täytyy silloin olla riittävä määrä järjestyneen työväen edustajia valvomassa, ettei vaalitoimituksissa vääryyttä tehdä.

Tämän minä siis esitän vastaehdotukseksi puhemiehistön esitykselle.

Ed. Estlander: I anledning af det yrkande, som här framställts, anser jag mig kunna uttala, det svenska landtdagsgruppen säkerligen skall finnas beredd att medverka till hvarje sådant förslag, men endast till ett sådant förslag, som tillkommit på ett lagligt och för alla bindande sätt och på samma gång är ägnadt att trygga vårt samhälles bestånd och bevarande af det mått af självständighet, som vi genom det af presidiet föreslagna beslutet göra anspråk på, och som skall möjliggöra för framtiden vinnande af det mål, hvilket väl alla här i landet äro ense om, nämligen full oafhängighet.

Ed. Tokoi: Herra puhemiehen ilmoituksessa tiedoitettiin eduskunnalle, että Venäjän väliaikainen hallitus on lakannut hoitamasta virkaansa. Tämä tiedonanto tulee sangen luotettavalta taholta, eduskunnan puhemiehistön puolelta, ja sen vuoksi se antaa aihetta mielipiteiden vaihtoon. Samalla myös puhemiehistö katsoo asiaksensa tehdä ehdotuksen siitä, että nyt, kun Venäjän väliaikainen hallitus on luopunut virastaan tai poistunut, eduskunta ottaisi perustuslain mukaisen vallan käsiinsä ja julistautuisi Suomen korkeimman hallitusvallan haltijaksi ja sitten puolestaan siirtäisi tämän vallan puhemiehistön ehdottamalle valtioneuvoskunnalle, johon ehdotetaan valittavaksi kolme jäsentä. Tämä ehdotus tulee aivan odottamatta. Minulla ei ole ollut tilaisuutta ennen kuulla koko ehdotusta ja sen vuoksi on tietysti näin yhtäkkiä sangen vaikea lausua käsitystä ehdotuksen kaikista eri kohdista, niistä mahdollisuuksista, mihin se saattaa johtaa. Mutta yhtä asiaa minä pyytäisin tässä jo saada esittää.

Eduskunnan arvoisa herra puhemies, joka on nyt ensi kertaa tässä yksikamarisessa eduskunnassa eikä ollut siinä eduskunnassa, jonka tämä virastaan poistunut Venäjän väliaikainen hallitus laittomasti viime kesänä hajoitti, ei tietenkään tiedä, että täällä eduskunnassa jo viime heinäkuun 18 päivänä tehtiin päätös, jolla päätöksellä eduskunta julisti itsensä Suomen korkeimman hallitusvallan haltijaksi. Toisin sanoen eduskunta on ottanut jo sen vallan käsiinsä, jota arvoisa puhemies tässä ehdotuksessa nyt vasta ehdottaa täällä toteutettavaksi. (Vasemmalta: Oikein!) Niillä arvoisilla edustajilla, jotka olivat täällä saapuvilla 18 päivänä heinäkuuta, on epäilemättä muistossa vielä se ilta, jolloin eduskunta julisti itsensä, Suomen kansan tahtoa noudattaen, uskollisena niille periaatteille, jotka olivat elähtäneet edus-

tajia koko tänä vallankumousaikana ja ennenkin, uskollisena niille mielipiteille, joita Suomen kansa oli sille kaikista eri osista maata esittänyt, se noudattaen Suomen kansan yksimielistä tahtoa — minä sanon yksimielistä, sillä ei silloin hajaaniä, ainakaan sanottavasti, kuulunut — eduskunta julisti itsensä täyden valtiovallan haltijaksi. Se tapahtui silloin täysin perustuslain mukaisessa järjestyksessä. Se ehdotus, joka silloin hyväksyttiin, käsiteltiin valtiopäiväjärjestyksen 60 §:n mukaisessa järjestyksessä. Se kävi kaikki ne asteet, mitkä perustuslain säätämistä on säädetty, kävi valiokunnissa ja sai täällä eduskunnassa sen kii-reelliseksi julistamisen puolesta enempi kuin $\frac{5}{8}$ äänen enemmistön ja lopullisessa hyväksymisessä enemmän kuin $\frac{2}{3}$ äänen enemmistön. Toisin sanoen se oli syntynyt täysin perustuslain mukaisella tavalla. Ja tämän päätöksen on, sekä silloin että sittemmin, Suomen kansa, kuten sanoin, jotenkin yksimielisesti hyväksynyt, se tunnusti sen Suomen perustuslaiksi, jota on kaikilta osilta noudatettava. (Vasemmalta: Oikein!) Nyt herra puhemies ehdottaa toimenpidettä, että eduskunta noin vain ohimennen, arvattavasti vain yksinkertaisella ääntenenemmistöllä päättäisi näin tärkeän perustuslakikysymyksen, joka on vastoin eduskunnan ennen tekemää päätöstä ja on mielestäni sellainen, että eduskunnan herra puhemiehen ei olisi pitänyt sitä eduskunnalle esittää. (Vasemmalta: Oikein!) Eduskunnan herra puhemies ei ilmoittanut tässä tiedonannossa sitä, mitkä syyt ovat vaikuttaneet sen, että Venäjän väliaikainen hallitus on nyt luopunut siitä vallasta, lakannut harjoittamasta sitä politiikkaa, jonka uhriksi Suomen eduskunta viime kesänä joutui. Me olemme kuulleet, että se on luopunut vallasta vallankumouksellisen Venäjän kansan tahdosta. Minulla on ollut kunnia tältä paikalta jo ennemmin käsityksenäni ilmoittaa, että vallankumous jatkuu, että vallankumous ei ole vielä päättynyt. Ja että se vallankumous todella jatkuu, siitä on kouraan-tuntuvimpana todistuksena tämä eduskunnan herra puhemiehen ilmoitus, että vallankumous jatkuu, jonka vaikutuksesta Venäjän väliaikainen hallitus on lakannut toimesta ja että siellä tällä kertaa on mahdollisesti toinen hallitus, joka seisoo aivan toisella kannalla, kuin se väliaikainen hallitus, jonka me viime kesänä niin hyvin tulimme tuntemaan. Niin tosiaan, vallankumous jatkuu. Ja sen minä pyytäisin arvoisat herrat ja naiset edustajat painamaan mieliinne tällä historiallisella hetkellä. Me elämme keskellä vallankumouksen pyörteitä ja sen vuoksi vallankumouksen aikana on tarkemmin kuin muulloin kallistettava korvansa kansan äänelle, on visummin kuin

muulloin otettava huomioon ne mielipiteet, ne vaatimukset, jotka kansa asettaa eduskunnalle ja ennenkaikkea hallitukselle, sillä vallassaolevat laitokset istuvat nykyään hyvin löyhässä. (Vasemmalta: Oikein!) Muuten minun käsitykseni on, että tämä eduskunta täyttää kaikkein paraiten tehtävänsä, täyttää kaikkein paraiten Suomen kansan tahdon siten, että se ilman mutkittelematta, poikkeamatta puoleen tai toiseen puolestaan tunnustaa heinäkuun 18 päivän lain ja kaikessa asettuu sen kannalle. (Oikein-huutoja ja kättentaputuksia vasemmalta.) Vain sillä teolla, sillä toimenpiteellä me jatkamme tai toisin sanoen asetumme uudestaan sille lailliselle kannalle, sille lujalle perustukselle, jolle eduskunta 18 päivänä heinäkuuta asettui. Siltä perustukselta luopuminen on onnettomuus, siltä perustukselta poikkeaminen puoleen tai toiseen vie meidät arvaamattomiin ristiriitoihin, se vie meidät arvaamattomiin selkkauksiin ja sisälliseen onnettomuuteen ja minä sanon suoraan, se vie meidät sellaisiin sisäisiin ristiriitoihin, joihenka seurauksia on tällä hetkellä mahdoton kuvitella. Minä pyytäisin huomauttaa, että eduskunta puolestaan koettaisi säästää Suomen kansaa kärsimyksistä ja asettuisi tälle ehdottamalleni kannalle. Silloin ei tule kysymykseen tämä ehdotus, joka nyt puhemiehen ehdotuksena on täällä esitetty. Jos tämä eduskunta asettuu 18 päivän lain kannalle niinkuin sen tulee asettua, siitä seuraa minun käsittäkseni tuo vanha tunnettu periaate, että laillinen pysyköön, laitton purkautukoon. Kaikki, mitä sen jälkeen on tapahtunut, joka on poikkeusta heinäkuun 18 päivän laista, on nulliteetti, laitton toimenpide, joka on katsottava purkautuneeksi, ja on palattava sille samalle kannalle, jolla oltiin 18 päivänä heinäkuuta, ja lähdettävä sitä kehittämään johdonmukaisesti. Se sisältää myöskin sen, että silloin on katsottava sen eduskunnan, joka silloin oli Suomen kansan laillinen eduskunta, myöhemmätkin päätökset olevan laillisia ja siitä seuraa, että on ilman muuta mutkittelematta, mutisematta julistettava ne lait, jotka eduskunta eräässä myöhemmässä istunnossaan on 18 päivän lain perustuksella vahvistanut. (Vasemmalta: Se on oikein!)

Muuten epäilemättä tällä hetkellä johtua mieleen kaikki se, mitä heinäkuun 18 päivän jälkeen on tapahtunut. Ennenkaikkea on hyvin raskaan vaikutuksen tehnyt jokaiseen sellaiseen ihmiseen, jolle Suomen kansan ja etenkin työtätekevän luokan menestys ja elämä on tärkeä ja rakas, se, että heinäkuun 18 päivän jälkeen, siitä huolimatta, että tuo laki silloin tunnustettiin yksimielisesti Suomen kansan tahdon ilmaukseksi, on koetettu kaikin keinoin kaivaa maaperää tämän lain alta

pois. On koitettu heikentää tämän lain vaikutusta ja siten kylvää eripuraisuutta Suomen kansan keskuuteen. Nyt tänä hetkenä, jolloin seisomme uuden vallankumouksen kynnyksellä, tai oikeimmin sanoen jatkuvan vallankumouksen uudessa käänteessä, jolloin todella se hallitusvalta Venäjällä, johon on tahdottu luottaa ja jonka päätökset on pidetty laillisina ja pyhinä, on kadonnut näyttämöltä. Kun seisomme myykinä ja toivotomina, kysyen, mitä nyt on tehtävä, kun vastapelaaja on kadonnut näyttämöltä, meidän ei ole, niinkuin olen sanonut, tehtävä mitään sivukäännöksiä, vaan otettava varma askel ja lähdettävä siltä oikealta perustukselta, jonka heinäkuun 18 päivän laki on asettanut. Samalla kun on lähdettävä tältä perustukselta on myös viipymättä lähdettävä toteuttamaan niitä taloudellisia uudistuksia, jotka esitetään ed. Mäen tekemässä julistuksessa. Kuulkaa, hyvät herrat, Suomen kansa, sen työtätekevä väestö elää tällä hetkellä sellaisissa oloissa, että minä uskon, että teidän monen on vaikea käsittää sitä mielialaa, sitä mielenlaatua, mikä työväen keskuudessa nyt tällä hetkellä elää, mikä sitä nyt tällä hetkellä vielä pitää pystyssä. Vallankumous on Venäjällä uudestaan kuohahtanut. Toivommeko me, että se vyöryy tänne, peittää, hukuttaa mahdollisesti meidät? Ei! Jos me tahdomme todella saada jatkaa työtämme rauhallisissa oloissa, jos me todella tahdomme saada Suomen kansan ja maan pelastetuksi vallankumouksen kaikista mullistavista seurauksista, niin on viipymättä ryhdyttävä toteuttamaan tätä yhteiskunnallista uudistusta, muuten meidät hukka perii.

Tästä syystä tänä historiallisena ajanhetkenä minä toivoisin, että eduskunnalla olisi nyt ymmärtämystä palata sille oikealle tielle, palata heinäkuun 18 päivän lain kannalle ja ryhtyä toteuttamaan sitä uudistusta, joka ed. Mäen tekemässä ehdotuksessa esitetään. (Hyvä-huutoja ja kättentaputuksia vasemmalta ja lehtereiltä.)

Ed. Schybergson: Jag vill icke ingå i något vidlyftigt bemötande af den senaste ärade talarens andragande. Jag vill endast påminna honom och hans meningsfränder om att de själfva togo afsteg från 18-juli-lagen eller åtminstone icke fullföljde den. Jag för min del gjorde dem uppmärksam på att de, om de hade varit konsekventa, omedelbart borde uppdraga åt den dåvarande senaten att öfvertaga regeringsmakten.

De hade vidare, då påbudet om upplösning inträdde, haft anledning att stanna kvar och fortsätta med landtdagsarbetet. Men omständigheterna voro sådana, att de funno sig manade att

åtskiljas för att återvända först då konjunkturerna åter voro för dem förmånliga. Så också nu. Herr Tokoi och hans meningsfränder ha anledning att också vid förevarande tillfälle påminna sig detta.

Ed. Lohi: Kun se ehdotus, jonka ed. Mäki teki puhemiehistön ehdotusta vastaan, oli niin tavattoman pitkä ja sisälsi monta asiaa, jotka minun nähdäkseni eivät ole mitenkään välittömästi yhteydessä tämän puhemiehen tekemän ehdotuksen kanssa, ehdottaisin minä, että istunto keskeytetäisiin tunnin ajaksi.

Puhemies: On tehty ehdotus, joka vaatii erikoisen päätöksen. Pyydän senvuoksi puhujia keskittämään keskustelun tähän.

Ed. Hänninen-Walpas: Kannatan ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Luopajarvi: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Lohen tekemää ehdotusta, mutta koska sitä jo kannatettiin, ei tarvitse minun sitä nyt uudistaa.

Keskustelu ed. Lohen tekemästä ehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ehdotusta ei ole vastustettu. Hyväksyttäne?

Ehdotus hyväksytään.

Täysi-istunto keskeytetään tunniksi k:lo 7,43 i. p.

Täysi-istuntoa jatketaan

k:lo 9 i. p.

Ed. Ingman: Kuinka Venäjä tulee selviämään siitä tilasta, johon se nyt on joutunut, sitä emme tiedä, eikä onneksi ole meidän asiamme huolehtia siitä. Mutta Suomen eduskunnan velvollisuus on ponnistaa kaikki voimansa turvataksaan tässä asemassa Suomen kansan oikeutta ja vapautta. Ellei eduskunta sitä tee, ei sitä tee kukaan. Ja se on tämä, joka mielestäni tekee asemamme tällä kertaa niin erinomaisen vastuunalaiseksi. Mielestäni ei voi ajatella mitään pysyvistä asiain järjestämisestä nykyhetkellä, vaan on lähinnä huolehdittava vain siitä, kuinka me pääsemme lähipäivien ja lähiviikkojen yli. Sellaista

väliaikaista järjestelyä tarkoittaa se ehdotus, jonka puhemiehistö on tehnyt. Tämän ehdotuksen mukaan tulisi sen vallan käyttö, joka on ollut hallitsijan käytettävänä, kuulumaan eduskunnan luottamusmiehille. Eduskunta asettaisi kolme henkilöä tätä valtaa käyttämään. Eri virtaukset saattaisivat tulla valtionhoitajakunnassa edustetuiksi. Puhemiehistön ehdotus ei siis ole mikään luokka- tai puolue-ehdotus. (Vasemmalta: Porvairillinen diktatuuri!) On selvää mielestäni, että meidän, valmistaaksemme kansallemme pääsyn nykyisistä vaikeuksista, täytyy koettaa kulkea sovittelujen tietä, ja sovitteluksi ehdotukseksi on puhemiehistön ehdotus tarkoitettu. Korkein valta tulee sen mukaan toistaiseksi siirtymään eduskunnalle, joka antaa tämän vallan luottamusmiestensä käytettäväksi. Tätä ehdotusta vastaan ei myöskään mielestäni pitäisi Venäjän demokatialla olla mitään muistuttamista. Sehän on aivan selvää, että ilman korkeinta hallitusvaltaa maamme ei voi tulla toimeen vajoamatta anarkian tilaan. Meidän täytyy siis toistaiseksi ottaa kohtalomme omiin käsiimme. Me teemme tämän noudattaen niitä periaatteita, jotka valtiosääntömme sisältää. Jos me täten onnistumme säilyttämään rauhallisen menon maassamme läpi nykyisten vaikeiden aikojen, niin on se seikka, jota Venäjän demokratia toivottavasti pitää arvossa ja josta se on oleva meille kiitollinen. Minä näin 'ollen edelleen asetun puhemiehistön ehdotuksen kannalle.

Mitä ed. Mäen ehdotukseen tulee, niin olen käsitellyt sen siten, että se tarkoittaa julistuksen antamista Suomen kansalle, ja tämän julistuksen valmistamista varten olisi asetettava toimikunta taikka valiokunta. Ed. Mäen ehdotus sisältää myöskin erinäisiä ohjeita siitä, mitä tuon julistuksen tulisi sisältää, ja siinä mainitaan useita tärkeitä asioita, sellaisia asioita, joiden suuresta merkityksestä tässä eduskunnassa tuskin on muuta kuin yksi mielipide. Onko se ratkaisu, jota ed. Mäki siinä suunnittelee, kaikin puolin onnellinen, se on asia, jota ei tässä tilaisuudessa ole tarvis käydä arvostelevaan. Mutta pääasia minulle on se, että siitä asemasta, mikä nykyään vallitsee, emme pääse julistuksella ja kaikkein vähimmin sillä, että asetamme toimikunnan, joka joskus saa julistuksen valmiiksi. Nyt tarvitaan tekoja eikä sanoja, ja sellaiseksi teoksi on puhemiehistön ehdotus tarkoitettu.

Ed. Alkio: Minäkin olen puhemiehistössä ollut kannattamassa sitä ehdotusta, joka täällä esiintyy puhemiehistön ehdotuksena. Mutta tänään kuultuani sen vastaehdotuksen, joka sosiaalidemokraattien puolelta on tehty, katson, että

täällä ei ole mahdollisuuksia saada läpiajetuksi sitä ehdotusta, jonka puhemiehistö on tehnyt. Senvuoksi pyydän kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että maalaisliittolaiset ovat alkuperäisesti olleet myöskin valtalain kannalla ja ovat sitä edelleen. Me olemme luopuneet valtalaista ainoastaan siitä syystä, ettei näyttänyt olevan edellytyksiä valtalain voimaansaattamiseen tavallisessa järjestyksessä. Nykyisessä tilanteessa, joka on syntynyt sen johdosta, että keisarin ja suuriruhtinaan valtuudet ovat joutuneet nyt Suomen eduskunnan käytettäväksi, on muodostunut asema sellaiseksi, että minun vakaumukseni mukaan, ja kaikkien meidän maalaisliittolaisten vakaumuksen mukaan, valtalaki ei ole enää tämän päivän kehityksen tasalla. Valtalaissa edelleen pidetään Venäjän vallan käytettäväksi Suomen sotilasasiat sekä myöskin ulkopoliittikka. Puhemiehistön ehdotuksella oli koetettu päästä siihen, että myöskin nämä asiat nyt jo selitettäisiin Suomen omiksi asioiksi. Kun kuitenkin se poliittikka, jota sosialidemokraattinen puolue tässä asiassa edustaa, näyttää tähtäävän eräisiin toisiin pyrkimysperiin, on ilmeisesti selvää, että sosialidemokraattien taholta ei tällä kertaa tälle eduskunnan radikaalisemmalle ehdotukselle saada varsinaista kannatusta. Tästä syystä on mielestäni asia sellainen, että joka tapauksessa on kuitenkin saatava päätös, joka nykyisellä hetkellä jossakin määrin tyydyttää Suomen sosialidemokraattista puoluetta. Sellaisena ajattelen tehdä tässä ehdotuksen siitä, että valtalaki nyt saatettaisiin voimaan. (Vasemmalta: Se on jo saatettu voimaan.) Asian tällä asteella ollessa pyydän kuitenkin muuten vielä kiinnittää sosialidemokraattienkin huomiota siihen, että huolimatta siitä, että me täällä keskenämme taistelemme yhteiskunnallisista ja taloudellisista pyrkimysperistä, me olemme mielestäni tällä hetkellä sellaisessa tilanteessa tässä maassa, jolloin suomalaisten on ennenkaikkea löydettävä toisensa ja jätettävä toiseksi päiväksi ne taistelut, jotka meillä ovat keskinäisiä. Tämä on minun sanottava myöskin porvaristolle, sillä luokkataistelun vyöryt ovat joutuneet tämän nälkävuoden yhteydessä, joka kato vuosi on aiheutunut syistä, jotka eivät ole suomalaisten, — ne ovat joutuneet nähtävästi sellaisiksi, jotka nykyisellä hetkellä uhkaavat meitä kansallisella hajaannuksella, joka kansallinen hajaannus toiselta puolen saattaa myöskin merkitä kansallista ja valtiollista perikatoa. Tällaisissa tilanteissa täytyy niiden, jotka koettavat löytää yhtymäkohtia oikeiston ja vasemmiston välillä, etsiä yhdistäviä ehdotuksia äärimmäisyyksien väliltä, ja sellaiset eivät aina ole heti alussa yhtä

selviä kuin niiden, jotka oikealla tai vasemmalla saattavat säännöllisesti asettua järkkymättömän ultimaattumin kannalle. Keskustan suuri velvollisuus on siinä, että sen täytyy koettaa keksiä yhtymäkohtia oikeiston ja vasemmiston kesken. Onko tässä asiassa meillä löydettävissä sellainen yhtymäkohta, en tiedä. Minun vakaumukseni on kuitenkin se, että me kaikin vilpittömällä mielellä pyrimme siihen, että Suomen eduskunta tällä suurella tärkeällä hetkellä voisi esiintyä jotakuinkin yksimielisenä. Toivomme, että niitä suuria päätöksiä, joita me näinä tunteina teemme, ettei niitä tulisi kentiesi sisällinen eripuraisuuden kyykäärme jo ennakolta myrkyttämään, siten synnyttäen entistä leimuavamman luokkataistelun. Minun käsitykseni on sellainen, että Suomen sosialidemokraateilla on epäilemättä oikeus asettaa niitä vaatimuksia, joita he äsken ed. Mäen ehdotuksen kautta esittivät oikeistolle. Näitä vaatimuksia on oikeus asettaa silloin, kun eletään vallankumoustilanteessa, ja oikeistolla on epäilemättä velvollisuuksia ottaa näitä ehdotuksia huomionsa, mutta ed. Mäen täytyy itsensäkin tunnustaa ja samoin myöskin koko vasemmiston, että nämä ehdotukset ovat sellaisia, joita mikään eduskunta ei vain muutaman tunnin harkinnan kautta voi kunniansakaan vuoksi hyväksyä. Sillä niihin sisältyy laajaperäisiä lakiehdotuksia, asioita, joita täytyy lainsäätämisen kautta järjestellä, eikä ole siis mitään oikeutta vaatia niiltä, jotka eivät ole ehdottomasti asettuneet näitten vaatimusten taakse, niinkuin ponsien taakse asetutaan, että he ilman muuta umpimähkään vaan ryhtyvät tunnustamaan sellaisia periaatteita, joita he kenties sitten, kun lakia ruvetaan niistä säätämään, ovat pakoitettut kieltämään.

Tältä kannalta katsoen on minun mielipiteeni se, että jos sosialidemokraatit tällä kertaa tahtovat asettua ennenkaikkea suomalaisten kannalle, heidän velvollisuutensa on myöskin ymmärtää oikeistoa, ymmärtää Suomen porvaristoa ja ennenkaikkea ymmärtää Suomen kansan nykyisen hetken vaatimuksia. Minäkin tunnen jonkun verran Suomen kansan psykologiaa. Tiedän varmaan, että Suomen kansa olisi saatanut yhtenä miehenä hyväksyä myöskin sen ehdotuksen, jonka puhemiehistö on täällä ehdottanut, sillä se ehdotus sisältää kaiken sen, mihin valtalain kauttakkin pyritään. Mutta on eräitä muita seikkoja, jotka tällä kertaa tekevät sen, että eduskunnassa ei näitten ponsiehdotusten taakse nähtävästi saada niitä edustajia, jotka minun mielestäni ennen muita pitäisi siellä olla, nimittäin sosialidemokraatteja. Mutta nämä edustajat, nimittäin sosialidemokraatit, edustaen Suo-

men syviä rivejä, tämän maan työtätekevää kansaa, ovat myöskin velvolliset tällä hetkellä asettumaan kansallisen omantuntonsa eteen vastamaan siitä, onko heidän aikomansa teko ehdottomasti juuri tällä hetkellä toteutettava, Suomen porvaristo niin nöyryytettävä, että heidän täytyy lakiasäättävistä periaatteistansa luopua ja hyväksyä ennakkoponsia, joiden kantavuus on rajaton. On tilanteita kaikkien maitten ja kansojen elämässä, jolloin kysytään kansan edustajilta enemmän itsehillintää, enemmän arvostelukykystä, enemmän yhteisymmärrystä kuin muina aikoina. Nyt on meillä sellainen. Me olemme täällä eduskunnassa olleet ennenkin tilaisuudessa riitelemään ja kehittämään omia sisäisiä taistelukysymyksiämme aina äärimäisten taisteluasteiden huipuille. Joskus ovat nämä taistelut olleet katkeria, toisinaan vähemmän katkeria. Yleinen selviö meidän kansallemme on siitä, että me emme ole täällä riittävässä määrässä aina uhranneet itsekkäisyytämme pyrkinessämme keskinäiseen yhteisymmärrykseen. Tämä kaikki on saattanut olla sallittua silloin, kun asiat eivät ole koskeneet muita kuin meitä itseämme, silloin, kun ulkomaalaiset, venäläisetkin, ovat vain saattaneet seisoa syrjästä katsojina, välittämättä siitä, miten meidän riitamme kehittyy. Mutta kun me tulemme sellaiseen tilanteeseen kuin nyt, jota Suomen kansa on vuosisatoja odottanut, jolloin Suomen kansan on ratkaistava, onko se kansa vai onko se vielä vain joukko heimokuntia, vai onko se nyt muodostunut vain joukoksi luokkataisteluryhmiä, joilla ei ole aavistustakaan sen suuren yhteiskuntaelämän pyrkimyksistä, joka muodostaa kansakunnan. Me näemme tuolla naapurimaassamme Venäjällä, jossa yhteiskunnalliset olot ovat vielä kehittymättömämmät kuin meillä, näemme, miten siellä taistelun laineet vyöryvät yli maan ja pyrkivät hävittämään mahtavan kansan. Mahtavan kansan, sanon minä. Jokainen tiedämme, että parikymmentä vuotta takaperin Venäjä oli maailman mahtavin kansa, eikä tältä kansalta puutu fyysillisiä voimia eikä siltä puutu leipää, mutta siltä puuttuu kansallistuntoa. Siellä ei ole päästy niin pitkälle, että kansallistunto olisi päässyt kasvamaan sellaiseen kukkaansa, että se olisi nykyisten kohtelemusten kiirastulessa kestänyt. Sen vuoksi tämä mahtava kansa nyt vapisee olemassolon taistelussa. Suomi on pieni kansa. Meitä on seitsemäsataa vuotta vieras valta hallinnut. Emme ole vielä koskaan saaneet pistää jalkojamme oman pöytämme alle. Olemme aina olleet torpparikansa. Meille ei ole koskaan vielä annettu sellaista kontraktia, joka takaisi meille vapauden. Olimme Ruotsin vallan alla tai Venäjän, aina

on meitä hallittu periaatteitten mukaan, jotka eivät ole tarkoittaneet meidän onneamme.

Nyt olemme joutuneet sellaiseen tilanteeseen, että me edellytämme Suomen kohtalojen tulevan ratkaistuksi niiden taistelujen yhteydessä, jotka käyvät Euroopan mantereeseen yli. Muutamat luulevat, että tämä tapahtuu ilman, että me itsekohtastamme yhteisvoimin vaikutamme näiden taistelujen onnellisen loppupäätöksen valmistamiseen. Minä varoitan myöskin vasemmistoa: Älkää luottako liian paljon niihin voimiin, jotka lupaavat nykyisellä hetkellä panna toimeen Suomessakin uuden yhteiskuntajärjestyksen! Jos emme sitä kykene panemaan suomalaisilla voimilla toimeen, on aina uhkaamassa onnettomuus. (Vasemmalta: Ei pane vielä!) Ei meidän ole turvaututtava mihinkään muihinkaan voimiin. Ei mitään kansaa auta kutkaan muut kuin kansa itse.

Me olemme tulleet siihen historialliseen ajankohtaan, jolloin on kysymyksessä, onko Suomen kansa olemassa. Meitä on täällä kaksisataa. Lukemattomia kertoja on lausuttu ilmi se ajatus, että Suomen eduskunta sellaisenaan kuvastaa Suomen kansaa, myöskin eripuraisuuksissaan, pienoiskoossa. Eiköhän ole tullut jo aika, että me alamme selvittää itsellemme, mikä on meidän vakava tehtävämme tässä historiallisessa käännekohtassa? Eiköhän ole syytä, että niin vasemmalla kuin oikeallakin hetkiseksi heitetään nuotavalliset poliittiset periaatteet ja koetaan pyrkiä yhteen? Muutama päivä, muutama viikko, ei se kauaksi lykkää esimerkiksi niitä työväen ja köyhälistön aseman parantamista tarkoittavia pyrkimyksiä, joitten takana sosialidemokratia on. Me olemme täällä jaksaneet nyt jo taistella kymmenen vuotta hedelmätöntä taistelua. Mutta minä sanon, jos me huonosti käytämme tämän nykyisen hetken, meillä voi olla monta vuosikymmentä, ennenkuin ne uudistukset ovat toteutetut, joita esimerkiksi nykyään tämän eduskunnan keskusta ja osa oikeistosta ovat valmiit toteuttamaan, kun vallankumouksen merkeissä kuljetaan. Mutta jos vasemmisto jättää tämän hetken käyttämättä, jos se itsekkäästi pyrkii nykyään toteuttamaan vain kumousperiaatteita, minä epäilen, että voi tulla hetki, jolloin tämäkin itsekkäisyys kantaa oman hedelmänsä kirouksena. Siitä voi olla seurauksena luokkavoiton sijasta kansallinen onnettomuus.

Sen vuoksi, kun meidän on tällä hetkellä ratkaistava kysymys siitä, millä tapaa järjestämme väliaikaisesti korkeimman valtiiovallan käyttämisen maassa, pyydän puolestani ehdottaa seuraavan pönnön: „Sittenkun Keisarin ja Suuriruhti-

naan valta on kukistunut, katsoo eduskunta, että Suuriruhtinaan valta on siirtynyt Suomen Eduskunnalle." Sen jälkeen pyydän erillisenä ehdotuksena esittää seuraavan ponnen: „Eduskunta päättää julistaa lain heinäkuun 18 päivältä 1917 korkeimman valtiovallan käyttämisestä Suomessa tänään voimaan astuvaksi ja noudatettavaksi." (Vasemmalta: Tehty jo on!) Mitä tulee lakiin heinäkuun 18 päivältä, olen sitä mieltä kuin alussa jo mainitsin, että se on jo hieman myöhästynyt, mutta olosuhteitten kehittyessä sille kannalle, kuin ne nykyään ovat, olen katsonut olevani velvollinen, saavuttaaksemme jonkunlaista suurempaa yhteistä yhtymystä tähän päätökseen, tekemään tämän ehdotuksen.

Ed. Sirola: Ryhmätoverini, äskен täällä esiintynyt ed. Tokoi selitti, että tämä on historiallinen hetki. Siihen asti, kun hän sen sanoi, ei sitä olisi voinut täällä huomata ainakaan katsoen eduskunnan oikeiston penkeille. Nähdäkseni ovat herrat varsin nolon näköisiä ja se suurenmoinen ehdotus, jota he sanovat täällä esittäneensä, ei näy herättäneen heissä minkäänlaista edes onntoa kaupopuheliaisuutta sen tulkitsemiseksi Suomen kansalle. Ymmärrän hyvin tämän nolouden. Me elämme vallankumouksellisessa tilanteessa ja vallankumous on aina erälle yhteiskuntapiireille ikävä tosiasia, perin vastenmielinen yllätys. Varsinkin tämän kokouksen porvarilliselle enemmistölle täytyy tämä päivä olla sangen ikävä yllätys, se kun on keskeyttänyt eräät jo valmistumassa olleet tai ehkä valmiiksi saadut kaupanhieromiset, joista ed. Alkio nyt koettaa vetäytyä pois.

Kun tämä on historiallinen hetki, ei sitä voida sivuuttaa muutoin kuin menemällä hiukan historian aloille. Tälle sukupolvelle on annettu Suomessa jo kolmas vallankumous, tapahtuma, joka on yhtä mones varoitus tämän maan vallassaoleville luokille. Ensimmäinen oli suurlakon yhteydessä 1905, toinen viime keväänä ja nyt olemme taas tässä. 1905 suurlakon aikana olivat Suomen yläluokkalaiset sangen pehmeinä. He olivat sitä niin kauvan kun ei ollut tietoa siitä, oliko se heidän „laillinen hallitusvaltansa" Pietarissa paikoillaan, vai eikö. He olivat vähän jälkeenkin pehmeinä, olivat niin kauvan kun kansanliikkeiden jälkimainingit kävivät jonkun verran korkeina. Mutta sen jälkeen, kun tähän maahan oli tuotu heille turvaksi joukko pistimiä ja lisäksi kotimaassa hiottu sapeleita, uskalsivat he syödä sanansa, juhlalliset lupauksensa rikkoo. — Onko torpparikysymys järjestetty 12 vuoden kuluessa niiden vahvojen lupaustenkaan perusteella, joita silloin annettiin? Ei. — Silloin vannoinvat por-

varillisten puolueitten puhujat maaseudulla, että kunnallinen äänioikeusuudistus toteutetaan muutamana viikon tai kuukauden kuluessa. On kulu-
nut 12 vuotta! Työväen suojelulakeja tarjottiin ja tyrkytettiin siltä taholta silloin, mutta kului-
pa aikaa ennenkuin vähäistäkään tulosta alkoi tulla. Me muistamme kieltolakikysymyksen ja niin monen monta muuta. — Nämät ovat kaikki taustana nykyiselle tilanteelle. Sodanaikainen olo-
tila tässä maassa oli kaiken sen edellä käyneen por-
varillisen politiikan tulos, kukka ja kruunu, ja että se aika oli tämän kansan elämässä suurim-
man häpeän aika, sitä ei kukaan nykyaikanakaan kieltäne, saatikka sitten historia. En tiedä, täy-
tyykö sitä tässä kokouksessa hiukan kerrata muis-
tiin virkistämiseksi. Mutta tarvitsehan mainita ainoastaan elintarvekurjuuden ja kaiken, mikä sen yhteydessä on tapahtunut. Niin vanhoillista
maata ei ole tällä eikä tuolla puolen Atlantin. että niiden kunnallishallinnot eivät olisi ryhtyneet
joihinkin toimenpiteisiin elintarveasiain jär-
jestämiseksi. Suomessa saatiin sitä odottaa. Mei-
den kunnallisherrat kaupungissa ja maantaalimie-
het maaseudulla selittivät, että he ovat „vapaan
kaupan" kannalla, eivätkä puutu koko kysy-
mykseen, eivät välitä, jos täällä oleva virallinen
hallitus joitakin rajahintoja tai muuta yrittää-
kin säädellä. Vetäytyen tuon tekosyyntaakse
laiminlyötiin niinkin yksinkertaisten asiain järjes-
telyt kuin olisi ollut muutamien lippujen jakelu
suurkaupunkien asukkaille, josta hävittömästä
laiminlyönnistä on ollut jonottamiseen pakotetuil-
le seurauksena suunnaton määrä sairautta, työ-
päiväin tuhlauksia, kurjuutta ja kuolemantapauk-
siakin. — Ja koko sen ajan ilkkuivat kunnallista
valtaa pitävät sille tilalle, johon he yhdessä maail-
mantilanteen yhteydessä olevien seikkain kanssa
olivat onnistuneet kytkemään tämän maan köy-
hällistön, rajoittaen sen toimintatilausudet, estäen
sitä kylissä, kunnissa ja muissa pienemmissä pii-
reissä käyttämästä edes kainoakaan itsemäärää-
misoikeutta. Kun oltiin vailla kansan valtaa pie-
nessä, oltiin niissä oloissa vailla kaikkea. Se oli
tämän kansan häpeä, s u u n n a t o n h ä p e ä.

Mutta tulipa sitten keväinen vallankumous ja
taasen vavahtivat herrat. Punaiset rusetit ilmes-
tyivät rintaan ja kauniit sanat huulille. Mutta
mielessä oli se, mitä ed. Ingman täällä vähän toi-
sessa merkityksessä, mutta kuitenkin sattuvasti
sanoi: että kunhan tästä päästäisiin muutaman
viikon ylitse. (Vasemmalta naurua.) Mutta sitä
herrojen epävarmuutta ei kestänyt kovin kauvan,
sillä tavallisella suomalaisella hyväntahtisuudella
otti sosialidemokraattinen puolue pitääkseen
järjestystä maassa ja herrat rauhoittuivat varsin

pian ja arvelivat, että ehkä tästä nyt päästäänkin eteenpäin, varsinkin kun heille mieluisat vallat vahvistuivat Pietarissa. Olin tässä salissa sivulisenä puolen vuotta sitten ja kuulin silloisen hallitusmiehen, toverini Tokoin puheen ja katselin sen vaikutusta. Sitä imarreltiin ja kiitettiin, varsinkin oikeistossa. Siinä oli kyllä sanottu yläluokalle vakava velvoitus, että nyt on ymmärrettävä, että on myönnytysten aika. Mutta sellaisia kauniita puheita voivat herrat itsekkin omilta puhujalavoiltaan joskus pitää. — Minä odotin erästä asiaa, odotin sitä, mitä olemme koettaneet tänä iltana saada aikaan, odotin keskustelua hetken ohjelman perusteista. Mutta se jäi tulematta. — Nyt ainakin ymmärrämme, että olisi ollut tarpeen. Eräs seikka oli tosin silloin omiaan jonkun verran korvaamaan sitä keskustelua. Tokoi hallitusmiehenä selitti näet, että silloisen hallituksen politiikka on eduskunnan politiikkaa ja tässä istui tuolirivin täydeltä henkilöitä, jotka vaieten ainakin hyväksyivät tämän ilmoituksen. (Vasemalta: Se oli kasku.) Suuri osa näistä henkilöistä joko silloin jesuiittamaisesti vaikeni tai myöhemmin rikkoi silloin vaieten antamansa lupauksen.

Sen jälkeen minä en ole ollut täällä, mutta olen ollut tilaisuudessa katselemaan tämän maan asioita hiukan sivultapäin ja eräs seikka on ollut erityisen huomattava, se että pitkin kesää on täältä maasta lähetetty ulkomaille yhä hälyyttävämpiä sähkösanomia, joitten tarkoituksena oli alentaa tämän kansan arvoa ulkomaitten silmissä. Ja „anarkia Suomessa” tuli pysyväiseksi uutisotsikoksi ulkomaisissa lehdissä. Jokainen kylätappelu silloin antoi aihetta tuollaiseen sähkösanomaan. En olisi muuten välittänyt tässä näitä juttuja mainita, mutta teen sen, kun niitten yhteydessä sattui eräälle Ruotsin porvarilliselle lehdelle sellainen neronvälähdys, että se rupesti Ruotsin sanomalehdille opettamaan yhteiskunnallisen käsityksen alkeita. Se sanoi, että mitä te rähisette siitä anarkiasta Suomessa, oletteko ottaneet selvää, mitä se on: — Kunnallinen riitakysymys Tampereella, kunnallislakko Raumalla, kunnallislakko Turussa, kunnallislakot siellä ja täällä ympäri maan. Ettekö ymmärrä, että Suomessa ei ole minkäänlaista kunnallista kansanvaltaa, eikä suurilla joukoilla minkäänlaista osaa kunnallishallinnossa! Onko ihme, että tyytymättömyys purkautuu esille jollain tavalla! — Ruotsissa oli silloin myös kunnallinen äänioikeusagitatio käynnissä ja vasemmistolainen liberalilehti tällä tavalla kokosi itselleen kannatusta tätä uudistusta tahtovien joukosta. Mutta sillä ruotsalaisella porvarilehdellä oli tosiaankin sen verran järkeä, mitä suomalaisilta porvarilehdiltä turhaan saa hakea. Sen sijaan,

että täällä olisi tehty, mitä olisi voitu, sisäisen uudistustoiminnan aikaansaamiseksi, on täällä taasen odotettu „muutaman viikon” menoa ja hiottu sapeleita ja odotettu apua ulkoapäin eikä ainoastaan yhdeltä taholta.

Ed. Alkio puhui komeita sanoja siitä, että meidän pitäisi löytää toisemme. — Suomen yläluokka ja Suomen työväestö ovat aina tällaisten kumouskausien jälkeen „löytäneet toisensa” — luokkataistelussa jyrkästi vastakkain. Sitä toistensa löytämistä tarjoo ed. Alkio meille taas nyt. Ed. Ingmanilla oli — miten minä sanoisin — „malttia” lausua tyyni „arvonantonsa” niitä suuria kysymyksiä, — vaikka ei niitten ratkaisua — kohtaan, jotka tässä meidän ohjelmassamme ovat esitetyt, mutta ed. Alkio selitti, että niihin yhtyminen olisi „periaatteista luopumista”, että sellaisen vaatiminenkin on „itsekkyyttä” ja ettei täällä muka ruveta tyydyttämään sosialistisen puolueen „äärimäisiä” vaatimuksia ja „ultimaattumia”. Mutta hyvät herrat, nämä meidän vaatimuksemme ovat tavattoman kainot. Tässä lausunnossamme puhutaan esimerkiksi elintarvekurjuuden vastustamisesta ja sanotaan, ettei täällä maassa pitäisi tulla puutteen työmiehelle yhtään aikaisemmin kuin suurimmillekaan herroille ja keinoteliijoille. Mutta hyvänen aika: jos tässä maassa on leipää vähän, niin ensi sijassa se kai kuuluu sen tuottajille, työläisille. Kysymys siitä, onko siitä mitään jääpä keinoteliijoille, on myöhempi murhe. Kainossa ehdotuksessamme pyritään siihen, että työläiset saisivat omia tuottamiaan leipiä rinnan niiden kanssa, jotka eivät ole niitä tuottamassa olleet. — Työttömyyden torjumisvaatimuksemme on niitä mitä kainoimpia porvarillisia uudistuksia, joita missä maassa tahansa tavallisinakin aikoina esitellään ja välttämättömäksi tunnustetaan. Kunnallisen uudistuksen välttämättömyydestä tänä, sanoisinko silmänräpäyksenä, olen jo edellä puhunut. Se on keskeisimpiä mitä tässä vaatimuksessa on. Virkavaltaisuuden kukistaminen on kiireellisen välttämätön. Tämä maa on niin nopeasti kuin voidaan rakennettava demokratian, kansanvallan kannalle: kylästä, kunnasta, kihlakunnasta, piiristä koko maata käsittävään järjestykseen asti. Ja samallaisia yksinkertaisia, porvarillisillekin lukijoille helppotajuisia ovat nämä vaatimukset. Niiden lievyyttä vastaan voisi tehdä huomautuksia. Mutta ne ovat vain minimivaatimukset eikä niiden luulisi porvariakaan tämänä hetkenä arveluttavan.

Kysymys on siitä, ymmärtääkö tämä eri ryhmistä kokoonpantu edustajakokous tämän hetken merkityksen. Minä olen sitä mieltä, että vain joku poliittinen julkilausuma, jonka aika oli jo aikai-

semmin ja joka silloin lausuttiin, ei tällä hetkellä riitä, vaan on sanottava, että tämä maa tarvitsee perinpohjaisen kansanvaltaistuttamisen viipymättä ja suorimpia keinoja käyttäen. — Eikähän tämä tule yllätyksenä niille, joilla on sen verran poliittista hereilläoloa, että lukisivat vastustajainkin sanomalehtiä. Tämä on ollut toista viikkoa siten Työmieheissä julaistuna, ja minä suosittelisin sen lehden lukemista joskus porvarillisillekin; siitä saattaisi jotain oppia.

Eikä tämä meidän ehdotuksemme ja vaatimuksemme ole syntynyt eilisestä tähän päivään siirryttäessä. Ei se ole „tilanteella keinottelemista” eikä muuta sellaista, mistä täällä on varotettu. Se on johdonmukainen tulos kaikesta siitä kehityksestä, mikä tässä maassa on tapahtunut, ja jota nälkä ja uhkaava kurjuus ovat viime päivinä yhä nopeammaksi kiihdyttäneet. Me vain sanomme sen julki ja olemme sen sanoneet toista viikkoa sitten tässä samassa muodossa. Me olemme sen esittäneet Kerenskin hallituksen ollessa vallassa ja jos joku kornilovilainen tulee muutaman päivän kuluttua, niin se ei muuta tätä meidän vaatimustamme. (Vasemmalta: Oikein!). — Että me olemme tarjonneet venäläiselle todelliselle demokratialle rehellistä sopimusta vapaiden sopimuskumppanien kesken, sitä ei voitane täällä toiseksi tulkita.

Asema on todellakin vakava ja eräänlainen suuri häpeä saattaa kohdata niitä, jotka eivät sitä nyt käsitä. Parlamenttaarisen puhettavan puitteisiin ei tahdo mahtua kaikki se, mitä on tällä hetkellä mielessä. Vuosisatojen vääryydet torpparimaailmassa, lukuisat luokkatuomiot, virkavaltainen röyhkeys, joka ei suinkaan ole vielä masennettu, varattomien anomusten pilkoilla hylkääminen niin monesti — ed. Alkio, niitä kärsineet voivat sanoa paremmin kuin tämän maan hallitsevat luokat, että „meitä on aina hallittu”, sorrettu ja riistetty — kaikki tämä keskittyneenä hetken vaatimukseen nyt huutaa, vaatii ratkaisua. Jos emme yrittäisi sitä täällä edes heikosti tulkita, niin puhuisi kuitenkin kadun parlamentti tuhatäänistä kieltänsä. (Vasemmalta: Se rupee puhumaan.)

Voidaan herättää kysymys siitä, mikä osa tällä eduskunnalla saattaisi olla tässä uudistustyössä. Kaikesta päättäen ei siltä voida odottaa mitään. (Vasemmalta: Oikein!) Me olemmekin ehdottaneet ainoastaan, että se selittäisi sen itse ja samalla kumartaisi näille kanoille uudistusvaatimuksille. Mutta me tiedämme, että tapausten kehittyessä syntyvät ne valtiotimet, jotka nämä uudistukset läpivievät. Meidän täytyy saada riidattomasti kokoonpantu kansallisko-

kous mahdollisimman nopeasti järjestelemään niitä tämän maan asioita, joiden järjestelemisestä, nopeasta ratkaisemisesta käsitukset nopeasti tässä maassa kypsyvät nyt juuri, näiden päivien tapausten ruoskan iskujen kirveltäessä. Että nämä ajat, lähipäivät ja -viikot saattavat tulla tälle kansalle kalliiksi, että ne saattavat kysyä raskaita uhrauksia, ja johtaa, me emme tiedä, minkälaisiin tilanteisiin, sillä me olemme suurten historiallisten voimien vallassa, sen me tiedämme, mutta me tiedämme myöskin, että ed. Alkion tapaisilla puheenparsilla ei tällaisia kysymyksiä ratkaista. Nyt on ratkaistava, että juuri näiden päivien kuluessa se ja se uudistus toteutetaan viipymättä, tai ei sitä toteuteta. Puheenparsien ja pelkkien poliittisten julistusten varaan ei voida nyt enää jädä. Täytyy saada niin positiivisia uudistuksia kuin mahdollista. Meillekin ovat lähimmät viikot kalliit ja mitkään uhraukset eivät ole kyllin suuret, jos niiden avulla voidaan näistä viikoista tehdä aika, mitä tämä kansa saattaa joskus kunnioittaa uudestisyntymisensä kultaisena aikana, tai sitten kirotta sitä, kuten ed. Alkio jo uhkasi, mutta se kiros ei satu tänne vasemmistoon.

Minä pyydän kannattaa ed. Mäen tekemää ehdotusta. (Kättentaputusta vasemmalta.)

Ed. H o r n b o r g: Det kan fastslås, att trots alla de meningsolikheter, som här redan i afton framträd och som kanske under fortsättningen af diskussionen komma att framträda än skarpare, nu en viss enighet dock gör sig gällande. Nu är den stund inne, då Finlands landtdag utan meningsskiljaktighet anser ögonblicket vara kommet, då landtdagen måste, såvidt i dess makt står, taga landets öde i sina händer och fatta beslut om landets regering. Om denna enighet kunde taga sig uttryck i landtdagens beslut i kväll, så vore det, synes det mig, lyckligt. Den kamp, som sedan skulle följa rörande den form, i hvilken landtdagen vill kläda landets styrelse, skulle då blifva mindre motbjudande. Jag hälsar därför med tillfredsställelse första delen af ldgm. Alkios förslag. Den första af de två klämmar, som han framställd, borde väl, i fall det behandlades som ett fristående förslag, kunna allmänt omfattas. Jag hade själf haft för afsikt att komma fram med ett liknande. Visserligen kan jag icke fullt godkänna den stilisering ldgm. Alkio gaf den första af sina klämmar, men det gäller ju icke här formuleringsfrågor, utan det gäller sakens kärna. För egen del hade jag tänkt föreslå, att landtdagen skulle uttala, att enär intet organ för första statsmakten i Finland för närvarande exi-

sterar, ankommer det på Finlands landtdag att i enlighet med landets författning och grundlag fatta beslut om sättet för första statsmaktens utöfning.

Men såsom den andra frågan står frågan om formerna, och där bryta sig meningarna skarpt mot hvarandra. Ingen tänkbar utväg kan under nu rådande förhållanden betecknas såsom lycklig och tillfredsställande. Af hela det vidt omfattande förslag, som från socialdemokratisk sida i dag har framlagts, är det endast en enda punkt, som har sammanhang med den fråga, som det nu gäller för landtdagen att afgöra, och det är det socialdemokratiska partiets fordran på 18-juli-lagens erkännande såsom grundlag. Det är naturligtvis onödigt och opåkalladt att nu återupptaga diskussionen om denna lag. För egen del har jag icke sedan den 18 juli haft någon anledning att ändra den uppfattning, som jag i somras gaf uttryck åt. Nu som då är jag af den uppfattningen, att 18-juli-lagen upphäver en grundprincip i vår författning, principen om statsmaktens delning, och att den sålunda rubbar grunden för vårt statsskick. Den kommer, om den verkligen blir erkänd såsom gällande grundlag, att utgöra ett svårt hinder för vår kommande nya regeringsform. Det är nämligen fåfängt att tro, att 18-juli-lagen skall betraktas såsom provisorisk, såsom interimistisk, och utan vidare få gifva vika för den nya regeringsformen. Det finnes ingen objektiv grund för en sådan tro, men många mot en sådan.

Det har sagts af flere talare, att landet nu upplever en historisk stund. Det synes sannolikt, att 18-juli-lagen nu går mot sitt definitiva erkännande, och det är verkligen en historisk stund. Det innebär helt enkelt, att en del af vårt folks gamla rätts- och kulturarf nu kastas öfver bord och att vi länka in på opröfvade vägar. Enligt den mening, som jag företräder, betyder detta ett steg tillbaka, om också — det få vi naturligtvis hoppas och förutsätta — ett tillfälligt steg. För öfrigt är det ju klart — och det har mången gång sagts — att den ryktbara lagen af den 18 juli binder oss vid Ryssland på ett sätt, som icke för närvarande kan vara önskligt. Det skulle icke förvåna mig personligen, om denna lag också i detta hänseende skulle komma att visa sig vara ett svårt hinder för den framtida regleringen af vårt lands ställning såsom en oafhändig stat. Nu har från socialdemokratiskt håll med mycket eftertryck gjorts gällande, att ifrågavarande lag i själfva verket varit i kraft alltsedan den 18 juli. Denna med pondus framförda uppfattning ter sig i icke ringa grad komisk i belysning af den hållning,

som landtdagens starkaste parti tidigare vid olika tillfällen intagit. Denna omständighet har här tidigare af ldgm. Schybergson framhållits. Den högljudda och eftertryckliga yrkan på att 18-juli-lagen skall betraktas såsom en lag, som varit i kraft redan i flere månader, hvilken i kväll har framförts af ldgm. Tokoi, verkar egendomlig som kontrast mot den snöpliga tystnad, med hvilken i tiden påbudet om landtdagens upplösning till min och mångas förvåning mottogs af det socialdemokratiska partiet. Sedan dess hafva vi gått till nya val, sedan dess hafva vi i månader låtsat som om 18-juli-lagen icke hade funnits till, och nu skall den plötsligt utan vidare kallas till lif igen.

Ur rent formell synpunkt är lagen af den 18 juli själfvallet icke grundlag. Enligt den grundlag, som angifver, huru grundlag stiftas i Finland, kan sådan icke stiftas utan att den af första statsmaktens organ stadfästes. En sådan stadfästelse har ju icke ägt rum. Häremot kan naturligtvis invändas, att den första statsmakten har saknat ett organ i Finland. Men under sådana förhållanden ligger det väl i sakens natur och borde särskildt vara själfvallet för det parti, som alltid för på tungan talet om folkets rätt, om folkets suveränitet, att man skulle beträffande en lag af sådan genomgripande betydelse för vårt statsskick vädja till nya val och att lagen skulle anses gälla först om en landtdag, framgången ur nya val, också antager den. Nya val hafva nu ägt rum, och ldgm. Tokoi har med kraft uppmanat oss att lyssna till folkets röst, att aflyssna folkets mening, folkets vilja. Om jag gör detta, om jag tager hänsyn till mina valmäns uppfattning, så är jag icke blott berättigad, men direkt skyldig att rösta emot lagen af den 18 juli. Det folk-element, som jag representerar, har åtminstone icke ställt sig på den ståndpunkt, som enligt ldgm. Tokoi representerar det finska folkets enhälliga uppfattning.

De sociala reformkraf, som beröras i socialdemokratiska landtdagsgruppens stora deklaration, äro en sak för sig, eller egentligen många saker, och ha icke något sammanhang med den fråga det nu gäller att afgöra. Det tjänar därför till ingenting att nu uttala sig om dem. Emellertid måste jag tillbakavisa en beskyllning, som ingår i den nämnda deklarationen. Där säges, att de borgerliga partigrupperna söka beröfva Finlands folk de vinningar, som den senaste landtdagens verksamhet bragt detsamma, och i detta sammanhang nämnas där kommunallagarna och lagen om 8 timmars arbetsdag. Detta påstående är obefogadt. Den socialdemokratiska landtdagsgruppen vet

mycket väl, att om det nu gällde att ånyo behandla frågan om kommunallagarna och lagen om 8 timmars arbetsdag, skulle majoritet för dessa lagars antagande fås i landtdagen.

Hvad lifsmedelsfrågan beträffar, vill jag framhålla, att denna fråga är minst lika bekymmersam för den del af landets befolkning jag representerar, som för öfriga delar af vårt folk, kanske mera bekymmersam, ty af det svenska folkelementet utgöres en vida större procentsats af stadsbor än hvad fallet är med den öfriga delen af nationen. Om denna fråga kan på tillfredsställande sätt ordnas, torde vi väl alla finna det synnerligen lyckligt. Det kan hända, att just i detta afseende socialdemokraterna kunde göra hela vårt folk en stor tjänst. De kunde måhända utnyttja sina förbindelser med den ryska demokratin i syfte att möjliggöra lifsmedelsimport från Ryssland. Detta vore en för hela vårt folk nyttig användning af de socialdemokratiska relationerna till Ryssland.

Egendomligt förefaller det af flere socialdemokratiska talare framförda bestämda yrkandet på en folkförsamling, en konstituerande nationalförsamling. Det förefaller särskildt egendomligt nu omedelbart efter dessa val, som återigen ha samlat i hufvudstaden en den mest demokratiska samling representanter, som världen öfver hufvud taget har att uppvisa. Om någon representation på jorden kan betecknas såsom en nationalförsamling, så är det vår. Nu vill man emellertid sänka valmännens ålder till 20 år och göra ett försök. Misslyckas detta försök, d. v. s. gifver det icke en socialdemokratisk majoritet, vill man troligen sänka åldern till 18 år och göra ett nytt försök.

Ldgm. Sirola har firat denna historiska stund med några historiska betraktelser. Mot historiska betraktelser är ju i en diskussion sådan som den för närvarande pågående egentligen knappast skick att rikta anmärkningar. Jag vill dock säga, att det förefaller mig något förvånande att från socialdemokratiskt håll höra en mot de borgerliga riktad förebräelse, gående ut på, att dessa skulle hafva sökt stöd hos Rysslands militärmakt.

Ed. A h m a v a a r a: Nuorsuomalainen eduskuntaryhmä kannattaa puhemiehistön ehdotusta siitakin syystä, koska nykyisissä oloissa ei ole tarvis tehdä niitä rajoituksia itsemääräämisoikeuksiimme, joita valtalaisissa säädetään. Kannatan siis puhemiehistön ehdotusta.

Ed. W r e d e: Det är icke min afsikt att yttra mig angående hr Mäkis förslag, men då ldgm. Alkio framställt ett förslag, hvilket motiverats med en, såvidt jag kan förstå, uppriktig önskan att åstadkomma samstämmighet i den viktiga fråga,

som nu föreligger, ber jag att därom få yttra några ord.

Efter det andragande, som här nyss hölls af hr Hornborg och om hvilket jag kan helt och hållet förena mig, behöfver jag icke vara mångordig. Hr Alkios förslag är utan tvifvel välment, men har det mot sig att det går utom ramen för vår konstitution. Hr Alkio föreslår först och främst ett uttalande af innehåll att, sedan kejsaren och storfurstens makt upphört, landtdagen förklarar, att denna makt har öfvergått på landtdagen, och vidare att landtdagen skulle besluta kungöra lagen af den 18 juli 1917 att från denna dag träda i kraft. Det förslag, som talmanskonferensen här framställt, stöder sig på 38 § i R. F., och, såvidt jag förstår stadgandena i denna paragraf, gifver den landtdagen under en sådan situation som den närvarande rätt att bestämma angående högsta maktens utöfning. Men dessa stadganden gifva icke landtdagen rätt att härvid tillägga sig själf utöfningen af denna makt. Beträffande hr Alkios första kläm kan jag därför sätillvida förena mig med hr Hornborg, att i den formulering hr Hornborg framställde, nämligen att det ankommer på landtdagen att besluta om sättet för högsta maktens utöfning, den vore fullkomligt riktig, men såsom hr Alkio formulerade densamma, är den, ehuru sväfvande, sådan, att den icke kan godkännas. Hvad beträffar hr Alkios andra kläm, så innebär den, att den af landtdagen antagna lagen skulle enligt landtdagens beslut kungöras eller promulgeras till efterrättelse utan att förut hafva blifvit stadfäst af den s. k. första statsmakten. Detta är ju nu, såsom enhvar i denna församling bör veta, icke öfverensstämmande med vår statsförfattning och knappast med någon statsförfattning alls. För att en lag skall kunna promulgeras till efterlefnad måste den först vara stadfäst. Denna kläm är därför enligt min tanke sådan, att någon proposition angående densamma icke torde kunna uppställas, när den går ut på något, hvarom landtdagen enligt landtdagsordningen icke kan besluta. Men äfven om klämman vore annorlunda redigerad, äfven om den innebure ett förslag, att landtdagen bör besluta att själf stadfästa lagen, så ginge den äfven i detta fall utom ramen för vår statsförfattning, ty en af grundprinciperna i denna är att det icke är samma statsorgan, som den folkrepresentation, hvilken antagit en lag, utan ett annat statsorgan, som stadfäster lagen.

På grund häraf är det, äfven om talmannen skulle anse sig kunna uppställa proposition angående hr Alkios förslag, alldeles omöjligt för den, som vill hålla sig till vår grundlag att förena sig om detsamma.

Det har visserligen sagts, att det nu råder ett revolutionstillstånd, att revolutionen fortsättes, men det är att märka, att det varit revolution i Ryssland, icke i Finland, och frågan är, huruvida vi nu skola äfven här etablera revolution eller icke. Jag vill icke neka, att fall kunna tänkas, då grundlagens stadganden icke kunna stricte följas, men ett sådant fall föreligger i denna situation icke, och då landtdagen har möjlighet att inom grundlagens rāmärken bestämma angående högsta maktens utöfvande under nuvarande situation, så finnes ingen anledning, ja, vore det icke rätt och kunde på intet sätt försvaras, om landtdagen skulle gå utom grundlagen och handla lagstridigt, ty vår uppgift är ju icke att nedrifva den statsförfattning vi hafva utan att upprätthålla densamma och vidare utveckla den. Jag ber därför att få förorda talmanskonferensens förslag.

Ed. Schybergson: Då 18-juli-lagen var före vid senaste landtdag och hr Tokoi, senatens viceordförande, efter att endast några dagar tidigare ha varit en entusiastisk ifrare för den s. k. lex Tulenheimo, plötsligt kastade om och blef en lika stor ifrare för en lag af motsatt innehåll, då hade jag anledning att upplysa hr Tokoi om att hela hans förutsättning för denna omkantring i åsikterna i själfva verket icke förelåg. Han stödde sig nämligen helt och hållet på att interimregeringen var störtad. Jag delgaf ett telegram, som visade, att så icke var fallet och telegrammet visade sig sedan vara riktigt.

Nu är ju förhållandet ett annat. Skulle vi hafva hr Tokoi fortfarande i senaten, hade vi väl af honom fått meddelandet att interimregeringen nu slutligen ändå var störtad. Vi hafva i stället fått meddelandet på en mera tillförlitlig väg, genom talmannen. Men det är icke desto mindre min plikt att upplysa landtdagen om att den äfven nu bör taga emot meddelandet med en viss försiktighet. Jag vill icke säga, att det icke skulle hafva sin riktighet, att interimregeringen så när som på dess främsta man är häktad och sålunda försatt ur verksamhet, men dess främsta man, diktatorn, är det icke. Till upplysning kan tjäna ett uttalande, som ingår i dagens nummer af arbetar- och soldatrådens verkställande kommittés organ i Petersburg. Där säges, att detta blad, „rådets meddelanden”, som det kallas, hvilket dagen förut förklarar bolschevikupploppet för ett oförnuftigt äfventyr, nu, då det rönt obestridlig framgång i Petersburg, dock icke ändrat sin mening. „Vi upprepa”, säger bladet, „att detta äfventyr icke innebure ett öfverförande af makten

till arbetar- och soldatråden utan ett enda partis, bolschevikernas, tillskansande af makt. „I går”, fortsätter bladet vidare „sade vi, att detta var ett omintetgörande af revolutionens största vinning, den konstituerande församlingen. Nu måste vi tillägga ännu det, att det tillika är ett tillintetgörande af arbetar- och soldatrådens kongress och måhända af hela arbetar- och soldatrådsorganisationen. Alla öfriga partier utom bolschevikerna hafva under de gifna förhållandena funnit det omöjligt att deltaga i arbetar- och soldatråds-kongressen, som just nu skulle vidtaga med sitt arbete. Efter alla dessa gruppers afgång från kongressen så återstå endast bolscheviker. De må nu kallas hurusom helst, så är det ett faktum, att endast de tagit del i upploppet.” Alla andra socialdemokratiska och demokratiska partier protestera däremot. I slutet af sin artikel säger bladet: „Bolschevikerna hafva visserligen tagit Petersburg, men icke hela Ryssland.”

Detta har jag, som sagdt, ansett för min plikt att delgifva de närvarande till den kraft och verkan det hafva kan.

Då frågan om det af presidiet planerade förslaget var före i den svenska gruppen och därvid af några medlemmar af gruppen ifrågasattes, huruvida det icke vore riktigt att uppskjuta detta plenum åtminstone till i morgon, då man kunde veta mera än man vet nu, höll jag på den motsatta åsikten. Jag fann det alldeles uppenbart, att landtdagen, en gång församlad, icke en enda dag fick uppskjuta den åtgärd, som enligt grundlag i en sådan situation ålåg landtdagen. Vi äro skyldiga att provisoriskt sörja för maktutöfningen i landet.

Men därifrån är steget långt till en statskupp sådan hr Alkio föreslagit. Ty en statskupp är det. Herrar agrarer medgäfvos detta, då 18-juli-lagen förevar vid senaste landtdag och de bestämmt påyrkade, att från interimregeringens sida ett godkännande skulle föreligga, innan lagen kom till tillämpning. Jag vet icke, om de hafva anledning att afvika från den ståndpunkten. Det är deras sak. Men vi, som icke vilja inlåta oss på politiska äfventyr, innan vi på något sätt hafva makt att föra dem igenom, vi måste fortfarande hålla oss inom lagens rāmärken. Det är med denna hållning vi hittills under tjugu bekymmersamma år hafva kunnat hålla detta land upprätt och det är därtill vi fortfarande måste lita. En åtgärd, sådan som den af talmannen och presidium föreslagna, kunna vi godt försvara. Det har senast hr Wrede ådagalagt. Men att omfatta hr Alkios förslag det kunna vi icke försvara gentemot vårt land och vårt folk, som i detta sista

val tydligt har utsagt, att det vill hafva själfständighet, men icke någon äfventyrspolitik.

Ed. A r a j ä r v i: Puhemiehistö on tehnyt ehdotuksensa, herra Alkio omansa ja ed. Mäki, mikäli saatoin havaita, ei omaansa vaan koko ryhmän puolesta ehdotuksen. Ennenkuin äänestykseen käydään, pitänee edustajain saada selvyyttä siitä, mitä ehdotukset todellisuudessa tietävät. Puhemiehistön ehdotus ymmärtääkseni on täysin selvä ja sisältää huomatakseni tällä kertaa välttämättömästi tehtävän hyödyllisen valtioteon. Ed. Alkion ehdotukseen nähden täytynee asettua — niin hyvässä tarkoituksessa kuin se lieneekin tehty — ehdottomasti sille kannalle kuin ed. vapaa-herra Wrede äsken lausui. Mutta mitä ed. Mäen esittämään sosialidemokraattien ehdotukseen tulee, niin siihen nähden en minä puolestani ole täysin selvillä, mitä se sisältää. Kun minä koetan muistella kaikkea sitä moninaista, mitä ehdotuksessa lausuttain, sen valossa, mitä ed. Tokoi ja Sirola, jotka molemmat sanoivat kannattavansa sanottua ehdotusta, ilmi toivat, niin minä pelkään, että täytyy tulla siihen tulokseen, että vasemmiston tekemä ehdotus liikkuu toisella tasolla kuin se, minkä puhemiehistö on tehnyt. Ne eivät käsittele itse asiassa samaa asiaa, niistä on siis puhuttava oikeastansa eri kerralla, ne eivät ratkaise samaa kysymystä. Ja huomatakseni katselee ed. Mäki niiden kanssa, jotka hänen takanaan ovat, koko tätä eduskuntaa vallan toisilla silmillä kuin me muut, jotka olemme toisen taikka toisen ehdotuksen kannalla. Minun täytyy tässä tilaisuudessa, ennenkuin äänestykseen käydään, pyytää ed. Mäkeä, minun täytyy niin sanoakseni virallisesti täällä edustajana myöskin puhujalavalta tiedustella ed. Mäeltä, onko hän sitä mieltä, niinkuin ed. Tokoin ja Sirolan lausunnoista kävi selville ja hänen omastakin lausunnostaan välähteli se käsitys, että samalla, kun hyväksytään heidän tekemänsä ehdotus, julistetaan tyhjäksi, nulliteetiksi koko tämä eduskunta ja palataan takaisin siihen eduskuntaan, joka on vasemmiston hyväksymän valtalain esittänyt ja myöskin julistanut Suomen kansan noudatettavaksi laiksi. Minulla on syy vaatia ed. Mäeltä aivan täyttä selvyyttä edustajien läsnäollessa tästä asiasta.

Myöskin ed. Sirola lausunnossaan vältti huomatakseni hyvin tarkkaan puhumasta muusta kuin eri poliittisista ryhmistä muodostuneesta kokouksesta, jonka olisi julaistava sen luontoinen esitys Suomen kansalle, jonka ed. Mäki ryhmänsä puolesta esitti. Minulla on syy luulla, että vasemmistossa on edustajia, jotka eivät ole täysin selvillä siitä, mitä tämä minun tiedusteluni oi-

keastaan tietää. Sillä on käytännöllinen merkitys, ennenkuin äänestykseen käydään, ja sillä on käytännöllinen merkitys myöskin Suomen kansaan nähden, joka ulkopuolella odottaa eduskunnaltansa tässä suhteessa selviä päätöksiä ja selviä tekoja.

Kuten sanottu, minulla on syy pyytää ed. Mäeltä, ennenkuin äänestykseen käydään, ryhmänsä puolesta täyttä selvyyttä siitä, millä silmällä he todella katsovat tätä eduskuntaa, kun he ehdottavat, että Suomen kansalle tämän „kokouksen” nimessä, niinkuin ed. Mäki sanoi, sellainen julistus annettaisiin, jota hän on ehdottanut ja jota ehdotusta kannattaessansa ed. Tokoi lausui, että kaikki se, mikä niin sanotun valtalain hyväksymisen jälkeen on tehty, on nulliteetiksi leimattava.

Ed. L u o p a j ä r v i: Sen jälestä, kun ed. Alkio täällä teki ehdotuksensa, on eräissä lausunnoissa selvitetty, että nuo ehdotukset eivät olisi valtiopäiväjärjestyksen mukaisia ja että niitä sen vuoksi ei saattaisi mahdollisesti ottaa äänestyksen alaisiksi. Minä kuitenkin tästä huolimatta katson voivani kannattaa ed. Alkion tekemiä ehdotuksia, koska vastustavat lausunnot pidän ainoastaan yksityisten edustajain mielipiteinä.

Muuten minusta tuntuu omituiselta, että tätä kysymystä käsitellään nyt miltei suunnilleen samanlaisissa olosuhteissa, kuin „valtalakia” käsiteltiin viime heinäkuussa. Kun minä palautan mieleeni varsinkin sen lausunnon, jonka ed. Tokoi silloin senaatin varapuheenjohtajana lausui ja jossa lausunnossa hän voitonvarmana sanoi, että „väliaikaista hallitusta ei enää ole”, ja palautan mieleeni, miten ed. Tokoi kuitenkin yhdessä edustajatoveriensa kanssa muutaman päivän perästä joutui — voisipa sanoa — ryömimään saman väliaikaisen hallituksen jalkojen juuressä sillä adressilla, jonka loppusanoissa sanottiin: „syvästi luottaen Venäjän oikeudentuntoiseen demokratiaan Suomen eduskunta toivoo, että väliaikainen hallitus katsoo voivansa Venäjän puolesta tunnustaa” j. n. e. (Vasemmalta: Onko se ryömimistä?) — Jos ei se ole ryömimistä, niin se on vähintäänkin syvä kumarrus — niin minä voin rinnastaa, että nyt ed. Tokoi täällä taas antoi lausunnon, jonka suhteen saattaa samoin historian Nemesis olla vartomassa ja saattaa siis käydä, että olosuhteet muodostuvat sellaisiksi, että nytkin annetun lausunnon loisto jälestäpäin tulee suuressa määrässä himmenemään.

Kun minä puolestani olen joutunut tähän kysymykseen suhtautumaan aivan toiselta pohjalta

ja kun minun käsittääkseni koko se eduskuntaryhmä, johon minulla on kunnia kuulua, on tätä kysymystä käsitellyt aivan toiselta pohjalta kuin se, mihin tässä ed. Tokoin lausuntoja koskettamalla viittasin, siis asiaa sellaisenaan eikä hetken tilanteen mukaan, niin minun täytyy lausua, minkävuoksi se eduskuntaryhmä, johon kuulun, on johdonmukaisesti tahtonut olla uskollinen sille „valtalaille”, joka heinäkuun 18 päivänä hyväksyttiin. Kun eduskunta nyt kokoontui ja kun eri ryhmien kesken ryhdyttiin neuvottelemaan siitä, mille pohjalle eduskunta työnsä rakentaa, olivat maalaisliiton edustajat sillä kannalla, että koska väliaikainen hallitus on nimenomaan jättänyt Suomen kansan vastattavaksi, miten se suhtautuu heinäkuun 18 päivänä hyväksyttyyn lakiin Suomen korkeimman valtiovallan käyttämisestä, niin edustajain on nyt, Suomen kansan vastaus mukanaan, kantansa siinä suhteessa määrättävä. Tältä kannalta lähtien maalaisliiton eduskuntaryhmä, tämän lain periaatteen omaksuen, asettui niissä neuvotteluissa, joita näinä päivinä on pidetty, sille kannalle että tämä kyseenalainen laki olisi alistettava Venäjän väliaikaisen hallituksen hyväksyttäväksi, että se tulisi voimaan saatetuksi ja julistetuksi. Maalaisliiton eduskuntaryhmästä oikealla olevat ryhmät asettuivat kuitenkin siinä määrin tätä ajatuskantaa vastustamaan, että maalaisliiton taholta katsottiin oltavan pakoitettut kääntymään myöskin eräiden sosialidemokraatteja edustavien edustajain puoleen saadakseen suoran vastauksen siitä, millä kannalla sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tässä kysymyksessä on. Se salaperäisyyden verho, johon sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä peittäytyi, on vaikuttanut sen, että maalaisliiton edustajat edes jonkinlaisen yhtenäisyyden saavuttamiseksi ovat katsoneet olevansa pakoitettut menemään porvarillisten ryhmien yhteisten ehdotusten taakse. Siitä on peräisin osaltansa myöskin se ehdotus, jonka tänä päivänä puhemiehistö on täällä eduskunnalle esittänyt. Maalaisliiton eduskuntaryhmällä on tähän menettelyyn ollut mielestensä sitä suurempi syy, koska asiain kehitys on johtanut siihen, ettei ole voitu saada mitään vastausta sille esitykselle, joka porvarillisten ryhmien puolesta sosialistien poisvetäytymisen vuoksi oli Venäjän väliaikaiselle hallitukselle hyväksyttäväksi ehdotettu.

Kun nyt kuulee täällä niitä lausuntoja, joita sosialististen edustajain taholta on annettu, ja kuulee miten niissä muun muassa kiivaasti käydään vaatimaan yhteiskunnallisia uudistuksia ja varsinkin kun näitä vaatimuksia tehdään sillä tavalla kuin on tapahtunut, niin on syytä vähän tarkistaa sitä, millä tavalla sosialidemokraatit itse

tämän edellisillä valtiopäivillä ovat nähin uudistuksiin suhtautuneet, on syytä myös tarkistaa millä tavalla sosialistit suhtautuivat eräisiin näistä kysymyksistä ennen viime valtiopäiviä. Ensinnäkin tahtoisin kiinnittää muutamalla sanalla huomiota tuohon päivänpolttavaksi käyneeseen elintarvekysymykseen. Meidän on muistettava, millaisella kyynillisyydellä koko sosialidemokraattinen johto, sosialidemokraattinen sanomalehdistö nimenomaan ja myöskin eräät muut julkaisut, joita sillä taholla on esitetty, ovat käyneet tämän maan pääelinkeinon, maanviljelyksen kimppuun. Maanviljelys on selitetty aivan toisarvoiseksi tekijäksi tässä maassa. Ylimielisesti on tahdottu selittää, että maanviljelys ei täällä kannata, että maanviljelyksen päivät Suomessa ovat luetut. Tämän väitteeni todistamiseksi palautan mieleen muun muassa niitä ajatuksia, joita ed. Tokoi kirjasessaan „Piirteitä maatalouskysymyksestämme” vuonna 1912 esintoi, lisäksi viittaa niihin sanomalehtiartikkeleihin, joita vuosien kuluessa yhtämyötä on esitetty. Ei ole siis kummaa, kun maanviljelys sosialistien taholta on saanut tällaisen kohtelun, että elintarpeitten määrä on vähentynyt, että elintarvetuotannon harjoittajat ovat tunteneet itsensä lapsipuolen asemaan joutuneiksi tässä maassa. Toisella puolen oikeistoon nojautuvat suurteollisuus ja sen ihannoiminen, toisella puolella teollisuustyöväestöön nojautuva sosialidemokratia, jotka kummatkin ovat ikäänkuin maanviljelijäaineksen päiden ylitse kurottaneet kättä toisillensa yhtyäkseen maanviljelysammattia vastaan. (Vasemmalta: Todistuksia!) Viimeksi tällainen yhtyminen tapahtui — jos tässä todistuksia vaaditaan — valtiovarainvaliokunnassa kesällä vuonna 1917, kun oli kysymyksessä suurten tulojen verotus. Yhdessä silloin molemmat edustajaryhmät kieltäytyivät veroasteikkoa kehittämästä miljoonatuloihin ulottuvaksi. Ja muita samallaisia ilmiöitä. Yhdessä molemmat suhtaudutte samalla tavalla suosiollisesti tukkiyhtiöihin, niiden maanhankintaan. Ja nimenomaan, jos tässä vielä lisätodistuksia tarvitaan, kai ne viime eduskunnassa olivat — jos oikein muistan — sosialidemokraatteja, jotka kielsivät Suomen Osuuskassojen Keskuslainarahasto-osakeyhtiön lainan jatkamisen pienviljelijän hyväksi. Kun tällainen tausta on teidän esiintymisellänne nyt, niin meidän täytyy huomauttaa, että se puhe, mitä täällä nyt kuuluu teidän taholtanne elintarvekysymyksen ratkaisemiseksi, se tuntuu lievemmin sanoen ontolta. Varsinkin tuntuu siltä kun muistaa ne sanat, jotka ed. Sirola tässä toiselta puhujalavalta äsken lausui, että „elintarpeiden saantioikeus kuuluu en-

nen kaikkea niitten tuottajille". Nämät sanat kaikeksi pikemmin ovat sopusoinnussa sen kanssa, mitä meidän taholta on kaiken aikaa ajettu. Ei jaksa tehdä työtä elintarpeiden tuottamiseksi, jos ei saa syödä. Mutta mitä teidän taholtanne on tehty tuottajain hyväksi, mitä on tehty viime kesänä niitten lakkojen torjumiseksi, joita toimeenpantiin juuri siihen aikaan, kun elintarpeiden tuotannon lisäämisestä oli kysymys. Minä en tahdo syyttää, tahdon ainoastaan torjua sitä voimakasta syytöstulvaa, joka kaikissa teidän lausunoissanne tänä iltana tähän asti on ollut muuta yhteiskunta-ainesta vastaan.

Otan toisen kysymyksen, johon olette tavottoman voimakkaasti koskeneet, torpparikysymyksen. Te olette vaatineet Suomen torppareille oikeuksia ollessanne aikaisemmin vähemmistönä eduskunnassa. Teillä oli eduskunnassa ja hallituksessa enemmistö viime kesänä. Missä ovat ne aloitteet, joilla olette osoittaneet Suomen torppareille suojelevanne niitten oikeuksia, silloin kun teillä oli valta? Niitä ei ole olemassa. Sen vuoksi tuntuu siltä, että mitä uhkaavampina te nyt uudestaan vähemmistöksi joutuneina helistelette sanojanne Suomen torpparien vapauttamiseksi, on se vain teidän viimekesäisten tekojenne peittämistä. Te tahdotte sekoittaa Suomen torpparit unohtamaan sen, mitä te olette laiminlyöneet, silloin kun teillä oli valta.

Minun ei tarvitse mielestäni jatkaa enempää, sillä nämä riittävät todistamaan sen, että te ette ole tässä eduskunnassa yksin syyttäjiä. Teidän täytyy olla myös niitä tekijöitä, jotka koettavat rakentaa yhdessä toisten kanssa. Ja kun näin on laita, niin silloin — jos minä käytän samaa sanaa kuin täällä on käytetty — tällä historiallisella hetkellä, jolloin Suomen kohtaloa ratkaistaan taas kerran täällä eduskunnassa, tällä historiallisella hetkellä, sellainen äänensävy, sellainen esiintymistapa, johon te nyt olette antautuneet, se ei ole paikallansa. Teidän esiintymisenne on muutenkin omituista. Te tunnustitte eduskuntavaalit. Te lähditte varustautumaan vaaleihin ennenkun muut ehtivät kään. Ennenkun kukaan muu oli ryhtynyt mihinkään toimenpiteeseen, silloin teillä oli vaalien järjestämiseksi työt täydessä käynnissä. Mutta kun te jouduitte kärsimään tappion vaaleissa, niin nyt te ette tahtoisi tunnustaa valittua eduskuntaa.

Niin pienen kansan, kuin Suomen kansa on, oikeuksia täytyy puolustaa laillisilla keinoilla. Niin pienen kansan oikeuksien puolustamisessa täytyy turvautua vain siihen, mikä on oikein. Sen vuoksi sekä ulospäin että sisäänpäin täytyy ennen kaikkea kyetä esittämään tosiasioita, kyetä

esittämään niitä syitä, joita voi peruuttamattomasti puolustaa. Kun näin on laita, niin minä rohkenen lopussa lausua sen toivomuksen, että te vasemmistossa ja samoin myös oikeistossa tässä eduskunnassa tänä iltana tuntisitte sen voimakkaan yhteenkuuluvaisuuden tunteen, joka välttämättömästi tarvitaan, että jaksetaan kantaa se edesvastuu, mikä meidän teoistamme tällä hetkellä saattaa olla seurauksena, ja yhtyisitte siihen ehdotukseen, mikä keskustassa, maalaisliiton taholta, on tehty. Suomen kansan kohtalo saattaa olla tällä hetkellä — minä en väitä, että se ehdottomasti niin on, mutta se saattaa olla sellaisessa etsikkokohdassa, että tämän illan teoista tulee olemaan hyvin pitkälle ulottuvat seuraukset. Minä vakuutan, että se ryhmä, johon minä kuundun, tulee puolestaan tekemään voitavansa rehellisen, kansanvaltaisen uudistustyön tekemiseksi eduskunnassa ja sillä nojalla minä katson oltavan sen ryhmän taholta oikeutettuja tässä kysymyksessä yhteisen pohjan etsimisessä kehoittamaan eduskuntaa kokonaisuudessaan astumaan yhteen rintamaan siinä tietoisuudessa, että jota ehjempinä me kykenemme tämän rintaman muodostamaan, sitä lujempia me myös olemme sekä sisään että ulospäin. Sitä lujempia me olemme sisäänpäin sen anarkian uhan edessä, johon täällä on viitattu, ja sitä lujempia me olemme ulospäin seisossamme niitten oikeutettujen vaatimusten takana, joitten vaatimuksien lopullisena tunnus-sanana on Suomen itsenäisyys.

Ed. Estlander: I likhet med friherre Wrede nödgas jag upptaga till skärskådande frågan, huruvida de förslag, som under diskussionsens lopp här framställtts gentemot presidiets förslag, äro sådana, att de kunna komma under omröstning. Jag nödgas sålunda till först hemställa, huruvida herr Mäkis förslag är sådant. Ty tvifvelsmål ligga här nära till hands, huruvida icke detta förslag innehåller dels sådant, som är oförenligt med landtdagens uppgift enligt landtdagsordningen, dels jämväl står i strid med syftet och andan i 38 § R. F., som ju, såsom friherre Wrede också här har utvecklat, förutsätter att landtdagen träffar anordningar rörande handhafvandet af högsta makten. Men härutöfver är förslaget också sådant, att det i hvarje fall icke kan upptagas i sammanhang med nu förevarande ärende, vid afgörandet af talmännens förslag, hvarmed det icke har något verkligt sammanhang, och håller jag före, att redan på grund häraf detsamma icke kan ställas emot talmännens förslag.

Lika litet, synes det mig, kan förslaget om den s. k. 18-juli-lagens stadfästelse upptagas.

Stadfästandet af ett lagförslag ankommer icke å landtdagen, åtminstone icke tillsvidare, och äfven om så vore, så borde då detta lagförslag hafva upptagits till behandling i enlighet med landtdagsordningen.

Kanske skall någon undra på att dylika formella omständigheter, som dem jag här uppehållit mig vid, nu upptagas till skärskådande under denna debatt. Må det tillåtas mig att erinra om att under iakttagandet af rättsliga former, under iakttagandet af vår egen rättsordning, försvara vi vår framtid såsom ett folk, det där kan styra sig själf och förty kan göra anspråk på en rätt att få vara sig själf. Det har också i kväll liksom för ett halft år sedan och mången gång dess- emellan vädjats till revolution. Vår väg behöfver icke vara revolutionens. Och må det vara vår fullmakt till frihet, att vi nu afvisa denna väg såsom icke anstående oss.

Ed. Rosenqvist: Äfven jag hör till dem, som icke kunna förstå, huru proposition kunde uppställas beträffande herr Alkios förslag, hvilket förslag uppenbart, synes det mig, faller utom gränserna för våra grundlagar. Jag skall icke upprepa hvad här af friherre Wrede, herr Estlander och andra i detta afseende framhållits, jag skall endast uppställa ett enkelt antingen — eller och därur draga några konsekvenser.

18-juli-lagen är antingen lag eller är den icke lag. Socialisterna anse, att den är lag och att den blef lag redan i och med beslutet den 18 juli. Om detta är riktigt, så är, såsom också herr Mäki framhöll, senaste landtdagsval olagligt, denna landtdag är en olaglig landtdag och allt, som vidtagits i strid med 18-juli-lagen, är, såsom han sade, en nullitet. Ställer man sig nu på den ståndpunkten, förstår jag icke, huru man vill, att en lag, som redan är lag, skall promulgeras eller erkännas af en landtdag, som är olaglig, som är en nullitet. Är åter 18-juli-lagen icke en lag, utan behöfver den ännu promulgation eller godkännande från denna landtdags sida, så kan den icke enligt landtdagsordningen blifva lag blott genom ett enkelt beslut här i afton af en landtdag, som ännu icke har ens högtidligen öppnats. Den kan således icke blifva lag på detta sätt. I hvarterdera fallet innebär således herr Alkios förslag — utom att det strider mot grundlag — någonting irrationellt. Herr Alkio gjorde sitt förslag i syfte att vinna enighet. Emellertid uppställer han ett förslag, som genom att det strider mot grundlag måste drifva bort alla dem, som hålla på grundlag. Enighet vinnes således icke på denna väg.

Hvad åter herr Mäkis förslag beträffar, så har jag icke riktigt uppfattat detsamma. Jag vet icke hvad allt det innehåller. Jag kan således icke med bestämdhet uttala mig om det. Ett synes mig dock klart, att det innehåller alltför mycket och att dess innehåll är af sådan art, att det icke kan ställas som motsats mot det af presidiet uppställda förslaget.

Ed. Åkesson: Enligt § 38 i R. F. tillkommer det onekligen Finlands landtdag att i en situation sådan som den nuvarande vidtaga åtgärder för att skydda folkets rätt och frihet. Att för denna rätt och denna plikt uppdraga så snäva gränser, som friherre Wrede och herr Estlander hafva velat göra, kan jag icke anse vara berättigadt. Jag anser landtdagen äga rätt och likaledes plikt att söka på bästa sätt lösa den situation, som nu inträdd. Det af ldgm. Mäki framställda förslaget synes mig, såsom icke på något sätt motsvarande situationen, nu icke kunna komma under öfvervägande. Såsom här redan tidigare har framhållits, kräfver situationen handling, icke proklamationer. En handling sådan som nu skulle erfordras föreslås af presidiet och en annan åtgärd af samma innebörd af ldgm. Alkio. Ty man må säga hvad man vill, så innebär lagen af den 18 juli ingenting annat än ett förfogande om huru högsta statsmakten skall utövas i Finland, och samma innebörd har också det förslag, som föreslås af landtdagens presidium. Gäller det att välja mellan dessa två förslag, så synes mig således endast praktiska synpunkter böra göra sig gällande. För min del känner jag mig mera tilltalad af herr Alkios förslag, och jag ber därför att få understöda detsamma.

Ed. Alkio: Sen johdosta, että täällä on tehty muutamia muistutuksia minun ehdotukseni johdosta, pyydän sanoa, että minun käsitykseni mukaan heinäkuun 18 päivän laki ei ole ollut voimaan saatettuna ennen, koska eduskunnalla ei ole ollut tilaisuutta siitä ennen päättää. Tänä päivänä, jos eduskunta päättää ottaa itsellensä entiset hallitsijan valtuudet, on eduskunnalla oikeus päättää myöskin siitä, että se julistaa heinäkuun 18 päivän lain voimaansaatettavaksi. Ja senvuoksi minä olen sitä mieltä, että tulkinta, joka tälle eduskunnan toimenpiteelle on ennen tässä suhteessa täällä annettu, ei ole ollut oikea.

Ed. Mäki: Kun edustaja Arajärvi on kysynyt, minkä arvon me sosialidemokraatit annamme tälle eduskunnalle ja millä silmin me sitä katselemme, täytynee hänelle hiukan vielä tuota asiaa

selvittää. Täällä minun ryhmätoverini, ed. Sirola jo huomautti herroille, että heille olisi hyödyllistä, jos lukisivat Työmiestä. Edustaja Arajärvelle olisi kovin hyödyllistä, jos hän olisi ennen jo lukenut Työmiestä, koska hän ei ole päässyt selvyyteen siitä, mikä arvo on sosialidemokraattien mielestä tällä eduskunnalla, osittain kahteen kertaan täällä jo luin, ja se on ollut Työmieheissä painettua, siis julkisuudessa; „Me vaadimme”-julistuksen, siitä se käy täydellisesti selville. Minä kehoitan ed. Arajärveä lukemaan sen julistuksen, silloin ei minun tarvitse kuluttaa tämän kokouksen aikaa herra Arajärven valistamisessa siinä suhteessa.

Myöskin herra jumaluusopintohtori, professori Rosenqvist kysyi, miten voidaan 18 päivän laki tässä laittomassa eduskunnassa laillisesti vahvistaa. Herra Rosenqvist! Siitä ei olekaan kysymys. Ei tämän eduskunnan tarvitse sitä vahvistaa, sillä meidän sosialidemokraattien käsityksen mukaan, ja jos tutkitaan eduskunnan pöytäkirjoja, niin huomaamme, se on jo vahvistettu. Kysymys on ainoastaan siitä, että se julaistaisiin asetuskokoelmassa, ja siinä suhteessa voisi tämäkin kokous eli eduskunta, mikähän tämä lienee, kiirehtiä niitä elimiä, joidenka tehtävänä on yleensä lakien julkaiseminen. (Vasemmalta: Laiskaa senaattia.)

Ed. Luopajärvelle täytynee myöskin hieman vastata. Hän koetti päästä pois syytettyjen penkiltä sillä tempulla, että rupesi itse syyttäjäksi. Hän kysyi, että mitä me olemme tehneet esimerkiksi torppariasiassa, kun olimme enemmistönä eduskunnassa. Eikö herra Luopajärvi muista, että se oli nyt viimeksi koossa olleessa eduskunnassa, jossa hyväksyttiin torppareita suojaava takautuva laki, sen jälkeen kun se oli yli vaalien äänestettynä etteä te maalaisliittolaiset yhdessä toisten herraspuolueiden kanssa enää voineet estää sen laiksi tulemistä. Te ette voineet enää sitä lykätä yli vaalien, kun olitte sen jo kerran lykanneet. Siitä on kysymys, herra Luopajärvi. Porvarilliset puolueet lykkäsivät tämän takautuvan asetuksen yli vaalien. (Eduskunnasta: Ei maalaisliitto!) Maalaisliitto ei voi siitä itseään mitenkään puhdistaa. Te olette olleet mukana äänestämässä sitä yli vaalien. (Eduskunnasta: Pöytäkirjasta sen näkee.) Me taas viime kerrallakin koetimme tehdä voitavamme siinä suhteessa että torppareita suojaava takautuva laki olisi saatu laiksi. Ja se oli mahdollista yksistään senvuoksi, kuten jo sanoin, etteivät herraspuolueet enää voineet sitä yli vaalien lykätä etteä te saaneet sitä sillä äänimäärällä, mikä teillä oli, hylätynsä. Myöskin säädettiin viimeksi koossaolleessa eduskunnassa lainseitys siinä suhteessa, että takautuva asetusta myös-

kin koskee elinkautisia vuokrasopimuksia. Siis viimeisessä eduskunnassa tehtiin jotain torpparien aseman parantamiseksi ainakin siinä suhteessa, etteivät maalaisliittolaiset eikä muutkaan manttaalipösoit saa ajaa viimeisiä niistä maantielle. Saatiin sellainen pieni suojaava laki teidän harmiksenne, ettette voineet kaikkia torppareita hädätä, ja siitä huolimatta on kaikenlaisilla tekosyillä yritetty saada edes osa torppareista hädätynsä, missä siihen suinkin vain on ollut tilaisuus. Viimeiset ajat ovat olleet siitä todistuksena. Olettehan nähneet, että näin on, ainakin sanomalehdistä, jos ette muuten ole asioita seuranneet. Sitten ed. Luopajärvi sanoi, että kun mekin läksimme näihin vaaleihin, menimme niihin edellä muita. Ei, herra Luopajärvi; se oli samoina päivinä, kun käytiin vaaleissa, aivan samoina päivinä sekaisin sinne menivät maalaisliittolaiset ja sosialistit. (Asiaan!) Minä vastaan siihen kysymykseen, jonka ed. Luopajärvi on tehnyt. Jos ei se ole asiaa, niin kysymys ei ole ollut asiaa. Ed. Luopajärvi selosti sitten, että me tahtoisimme sentakia väittää tämän eduskunnan olevan laittoman, kun me jouduimme vähemmistöön. Mutta minusta on tuntunut siltä, ettei porvaristo ole pitänyt tätä eduskuntaa oikein laillisena eduskuntana, sillä heti eduskunnan kokoonnuttua eduskunnan ikäpuhemies julisti, että puheenjohtaja on valittu. Kokoukselle tavataan valita puheenjohtaja ja sitte kun tämän eduskunnan arvoisa puhemies, joka valittiin kyllä puhemiehen tehtäväänsä, ensimmäisen eduskunnan istunnon päätti, niin hän ilmoitti, että kokous on päättynyt. Minuun jäi semmoinen käsitys, että porvarillisten taholta ei tahdota antaa oikein laillista tunnustusta tälle eduskunnalle.

Tahtoisin vielä hiukan mainita siitä, millä tavalla te herrat, maalaisliittolaisista äärimäiseen oikeistoon saakka, saitte enemmistön tänne eduskuntaan, minkälaisen valheiden ja parjausten, minkälaisen yhteenliittymisten tuloksena te täällä olette. Minä esimerkiksi satuin kulkemaan samoilla laiturilla kuin kirjailija ja edustaja, herra Santeri Alkio, nykyisen tämän eduskunnan puheenjohtajia yksi. Hän muun muassa oli kertonut Vähässäkyrössä, että me sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä viimeisillä valtiopäivillä myönsimme ilman, että edes toisille eduskuntaryhmille mitään ilmoitimme, Venäjälle 125 miljoonan markan valuttalainan. Sitten hän oli kertonut erään toisen jutun, että me sosialidemokraattinen ryhmä maksoimme 60 miljoonaa markkaa etumaksumana Venäjän valtiolle viljan ostossa. Monia muita tämän suuntaisia valheita voisi paljastaa. Jos otettaisiin sitten vielä esille kaikki se kulisientakainen peli, mitä harjoitettiin yleensä vaaleissa, saa-

taisiin tavattoman suuri rikosten sarja vielä kaunistamaan teidän porvarillisten voiton kruunua. Silloin, kun minä puhujamatkallani ollessani Vähäskyrössä tiedustelin tuota seikkaa, jolla ed. Alkio oli itseään ja kirjailijamainettaan kaunistanut, niin minä tiukkasin kivenkovaan, että se pitää olla varmaa, että hän on niin puhunut, ja he sanoivat, että siellä on todistajia vaikka kuinka paljon, että hän niin puhui. Ehkä ed. Alkio selittää tämän eduskunnan edessä sen jutun, mitenkä me olemme voineet, me sosialidemokraattinen ryhmä, jolla ei ole mitään muita rahavaroja kuin ne pienet rahavarat, mitkä jäsenmaksuista saamme, myöntää 125 miljoonan valuuttalainan Venäjälle; mitenkä me olemme myöntäneet 60 miljoonan etumaksun viljan ostossa Venäjälle! Eiköhän ed. Alkion täytyne tunnustaa, että tuli puhutuksi vähän vasenkätistä.

Sitten ed. Luopajarvi kysyi vielä, mitä me sosialidemokraatit teimme silloin, kun oli niitä lakkoja viime keväänä. Eikö ed. Luopajarvi sitä tiedä? Me koetimme rauhoittaa noita lakkolaisia, koitimme saada sovintoa aikaan ja saimme, mutta kun sinne lähetettiin porvarillisia, niin silloin ei tullut sovintoa. Muun muassa maalaisliittolaisten edustaja, senaattori Kallio, oli muutamalla sovintoretkellä eikä hän saanut sovintoa, mutta kun me sosialidemokraatit, jotka muka kiihotimme lakkolaisia, tulimme sinne, saimme useimmiten sovinnon aikaan. Nyt herrat voivat, jos tahtovat, jos tulee vielä samantapaista, koettaa, oletteko parempia rauhoittajia. Silloin kun minä esitin viime valtiopäivillä käsityksen, että tätä kansaa olisi rauhoitettava sillä tavalla, että saatettaisiin mitä pikimmin voimaan uudet kunnallislait, kun esitin, että tätä kansaa rauhoitettaisiin sillä tavalla, että säädettäisiin torppareita suojaavia lakeja y. m., niin ed. Alkio muistutti silloin, että minä esiinnyn ultimatuimeilla ja herra Ingman esitti samaan tapaan, kun olimme senaatissa, että minä esiinnyn ultimatuimeilla ja että tahdoin herra Ingmanin ynnä muita kirjoittamaan sellaisen vekselin kunnallislaissa, jota ei oltu heille edes näytetty. Kyllä kai herra Ingman sen muistaa, vaikka hän vähän silmiään nyt siristelee. Nyt ne olisivat olleet hyvät olemassa maksettuna nuo vekselit, nytkin niiden lunastaminen olisi tilaisuus ja minä toivon, että te ne viimeisellä hetkellä lunastatte, ennenkuin ne menevät protestiin. Ne voivat tulla hyvin kalliiksi teille ettekä te pelastu sillä, että te koetatte määrätä tuon keskustan syyttämään sosialidemokraatteja, vaan sillä te siitä pelastutte, että toteutetaan ne vaatimukset, jotka täällä äsken esittämässäni ehdotuksessa esitetään. Silloin tahdotaan tämän maan kansalaisia rauhoit-

taa ja silloin meillä on sellainen pohja, jolta voidaan lähteä ehkä sovinnolliseen yhteistyöhön.

Ed. Alkio: Ed. Mäen äsken tekemiin syytöksiin, jotka eivät sellaisina, kuin hän ne esitti, ole tosia, pyydän esittää seuraavaa.

Viime valtiopäivien aikana esitin tässä eduskunnassa heinäkuulla — minä en nyt rupea tästä pöytäkirjasta hakemaan, ed. Mäki ja ne, jotka ovat epäilyksessä, että asia ei ole tosi, voi itse sen tehdä, minä vain kerron tosiasian — viime heinäkuulla eräessä istunnossa tässä eduskunnassa tein sosialidemokraattiselle ryhmälle välikysymyksen sen johdosta, että sanomalehdissä kerrottiin, miten venäläisen väliaikaisen hallituksen lähettiläät olivat täällä Suomessa käyneet neuvottelemassa eduskuntaryhmien kanssa valuuttalainan järjestämisestä. Sanomalehtiutinen kertoi, että neuvottelut olivat johtaneet onnellisiin tuloksiin ja että siten oli saatu 125 miljoonan markan valuuttalaina lupaan. Kun muut, nimittäin porvarilliset eduskuntaryhmät eivät tietäneet tästä mitään ja kun täällä julkisena salaisuutena kerrottiin, että neuvotteluissa oli ollut sosialidemokraattisen ryhmän joitakuita valioedustajia, niin tein välikysymyksen täällä, olisiko sellaisia neuvotteluja ollut olemassa. Välikysymyksen johdosta syntyneen keskustelun yhteydessä selvisi, että näitä neuvotteluja oli käyty ja että sosialidemokraattisen ryhmän valioedustajat olivat niihin osaaottaneet. Minä saatoin todeta viimeisessä lausunnossa, että se, mitä sanomalehtiutiset olivat kertoneet, — uutinen julkaistiin myöskin Työmieheissä, — olivat tosia, että sosialidemokraattiset valioedustajat olivat tehneet Venäjän väliaikaisen hallituksen lähettiläiden kanssa eduskuntaa kuulematta sopimuksen siitä, että täältä lähtisi 125 miljoonaa markkaa rahaa. (Vasemmalta: Lähtikö kanssa?) Kun valuuttalainakysymystä lopullisesti tässä eduskunnassa käsiteltiin, olisin minä puolestani ollut valmis tekemään ehdotuksen siitä, että näitä valuuttalainoja ei missään muodossa myönnettäisi, mutta tuntien ja myös tietäen sen, mitä esimerkiksi ed. Valpas täällä sitä ennen oli lausunut, ilmoitin, etten uskalla sellaista ehdotusta tehdä, koska tiedän, että sosialidemokraattinen ryhmä ei sitä kannata. Eikä siltä puolelta ilmoitettu tätä minun käsitystäni vastaan vastalauseita. Sosialidemokraattinen ryhmä yksimielisenä äänesti puheenaolevaan mietintöön kuuluvaa ehdotusta. Maalaisliittolaiset pyrkivät sitä edes supistamaan, mutta sosialidemokraatit eivät kannattaneet. Ja minä saatoin todeta, että sosialidemokraattien kädet olivat sitä ennen jo sidotut valuuttalainan myöntämiseen.

Tässä on yksi puoli asiasta. (Ed. Valpas-Hänninen: Minä vastustin ainakin.) Viime heinäkuun loppupuolella teki Suomen senaatti Venäjän väliaikaisen hallituksen kanssa kaupan viljan saamisesta tänne. Tästä kaupasta mainittiin jo silloin samassa uutisessa, josta tässä olen puhunut, että 60 miljoonaa — vai oliko se 68, en nyt tarkkaan muista — oli jo täällä suostuttu maksamaan etukäteen sitä varten, että Venäjältä tulee heinäkuulla, elokuulla ja syyskuulla tämän summan edestä tänne viljaa. Silloin oli sosialidemokraattinen enemmistö hallituksessa, joka hallitus ilmeisesti oli saanut määräyksen sosialidemokraattiselta ryhmältä tehdä tämän hyvän kaupan. Mikäli on kuulunut, tästä kaupasta on ollut seurauksena, että näihin saakka lienee sen kaupan perusteella tullut yksi vaunulasti viljaa tähän maahan.

Ed. Juutilainen: Siinä sosialidemokraattisen ryhmän julistuksessa, jonka ed. Mäki täällä esitti ja jota hän suosittelee eduskunnan päätöksenä, on eräs kohta, jota ei voi vastalauseetta sivuuttaa. Siinä nimittäin vaaditaan, että suojeluskunnat ovat viipymättä lakkautettavat ja riisuttavat. Sosialidemokraattinen sanomalehdistö on jo koko tämän syksyn ajan leimannut nämä suojeluskunnat lahtarikaarteiksi. Tuon saman nimityksen toi ed. Mäki tänne eduskunnan asiakirjoihin. Pyydän saada kysyä, millä perusteella nämä suojeluskunnat on leimattu lahtarikaarteiksi? Niiden perustamiseen on ollut aivan täysi syy meidän maassamme. Totta kai naiden perustamista voi myös puolustaa sillä, että vallankumous täällä jatkuu. Ja vallankumous kuohuttaa aina intohimoja ja saattaa aikaan turvattomuutta eikä Suomessa ole tällä hetkellä mitään muuta turvaa, ei enemmän sosialistin kuin porvarin henkeen ja omaisuuteen nähden, kuin Suomen kansa itse ja sen suojeluskunnat. Eikö ole tunnettu veljeskansamme Viron maapäivien Suomen eduskunnalle lähettämä hätähuuto, jossa he suoraan kehoittavat tätä kansaa valmistumaan sillä tavoin, että se voi suojella henkensä ja omaisuutensa kaiken varalta. Myöskin on nähty, että niitten rikoksellisten aineiden, joita tietysti kaikissakin sotajoukoissa on, taltuttamiseksi täällä Suomessa ei ole ollut enempää venäläisillä neuvostoilla kuin hallituksellaan mitään voimaa.

Eikä edes sosialistien johtajien keskenkään pidetä perustettuja suojeluskuntia lahtarikaarteina. Siitä on teillä tuores todistus „Savon Työmiehen” nykyisen päätoimittajan Taavi Taimion kirjoitus, jossa hän asettuu jyrkästi puolustamaan sitä, että tämän kansan on varustauduttava turvaamaan henkensä ja omaisuutensa omien suojeluskuntiensa ja kaartiensa avulla. Luulen, että sosialidemokraattien johtajat eivät kykene kantaansa puolusta-

maan ja lahtarikaarti-nimitystensä puolustamaan tämän kansan silmien edessä. Sillä tämän kansan omaisuus on yhteistä niin sosialisteille kuin porvareillekin ja kyllä kai sosialidemokraattien kodeissa samoin kuin porvareidenkin kodeissa kaivataan tällä hetkellä ennen kaikkea turvaa. Sitäpaitsi on näkynyt esimerkkejä, että nämä porvarilliset suojeluskunnat ja työväen kaartit ovat näinä päivinä pyrkineet yhteistoimintaan. Vieläkö tämänkin jälkeen virallisen sosialidemokratian johdon taholta voidaan leimata porvarillisissa piireissä toimeenpannut suojeluskunnat lahtarikaarteiksi? Miksei meillä voi olla suojeluskuntia kullakin luokalla. Mutta niillä on tällä hetkellä, tunnustettakoon tai ei, suuri, yhteinen tehtävä ja yhteinen päämäärä: turvallisuuden luominen tähän maahan. (Vasemmistosta: Köyhälistön tappamiseksi.) Pyydän vakuuttaa, että maalaispitäjiin perustetuilla suojeluskunnilla ei ole paljon riisumisen varaa eikä niillä mahdollisilla aseilla, mitä niillä löytyisi, voida aseistaa työväen kaarteja, joka vaatimus on näkynyt sosialidemokraattisissa sanomalehdissä. En muista, oliko ed. Mäen kilometrin pituisissa ponsissa se vaatimus sisällytettynä vai ei. Luulen, että niitä suojeluskuntia, jotka tämän maan paras nuoriso maalaispitäjissäkin on perustanut, ei voida tämän eduskunnankaan päätöksellä, jos sellainen tulisi, riisua. Eikä Suomen eduskunta käsittäkseni voi tehdä sellaista päätöstä tällä hetkellä, että maalaispitäjissä olevat suojeluskunnat ovat hajoitettavat, sillä silloin tämä eduskunta riistäisi Suomen kansalta ja sen kodeilta ainoan turvan, mikä niillä tällä hetkellä on, ja sitä se ei voi missään tapauksessa tehdä. (Keskustusta ja oikeistosta: Hyvä!).

Täällä esitettiin sosialidemokraattisten edustajain lausuntoihin olisi tehtävä muitakin huomautuksia, mutta myöhäisen ajan vuoksi en niihin kajoa. Huomautan vain, etten puolestani voi hyväksyä sitä Suomen ja Venäjän välistä sopimusehdotusta, josta sosialidemokraattiset edustajat ovat useasti lausuneet ja joka täällä myös luettiin. Myöskään en voi täydellisesti omaksua sitä kantaa, minkä valtalaki osaltaan sisältää, kun se jättää tällä hetkellä ulkopoliittikan ja sotilashallinnon epämääräisiin käsiin. Kaikessa tapauksessa kuitenkin tulen äänestämään ed. Alkion ehdotuksen puolesta, mutta sillä lisäyksellä, että ulkopoliittikka ja sotilashallintokysymys ovat viipymättä otettavat myöskin esille tässä eduskunnassa heti sen jälkeen.

Ed. Sirola ivasi kovasti sitä, että maan porvaristo on muka hakenut ulkoapain voimaa milloin mistäkin. Mielestäni ei ed. Sirolan olisi pitänyt erityisesti ivata, sillä kyllä sitä voimaa on ulkoa

päin haettu nimenomaan juuri vasemmiston puolelta. (Vasemmalta: Ojaa! Haetaan vastakin!)

Ed. Luopajarvi: Ed. Mäen äskeisen lausunnon johdosta ei minulla ole monta sanaa vastattavaa. Lausunto laskeutui niin kovin alhaiselle tasolle, että se menetti sillä arvonsa. Ed. Mäki teki vääristeltäviä esityksiä minun lausunnostani ja lähti sitten sitä vastaan väittelemään. Eihän maksa vaivaa sellaiseen vastata. Siihen kohtaan kuitenkin tahdon vähän kiinnittää huomiota, jolla hän kosketti torpparikysymystä. Ed. Mäen ei pidä sanoa väärää todistusta eduskunnan pöytäkirjaan sitä vastaan, mitä me maalaisliittolaiset olemme tehneet. Olemme 1914 valtiopäivillä olleet mukana äänestämässä torpparilain takautumisen jatkumisen puolesta ja ed. Mäki on sen tuntenut ja tunnustanut monta kertaa, vaikka hän nyt katsoo arvonsa mukaiseksi sen kieltää. Kun tämä kysymys oli käsiteltävänä viime eduskunnassa, ed. Mäki muistaa, että se hyväksyttiin aivan yksimielisesti. Mutta minä tarkoitinkin äskeisellä lausunnollani sitä suurta torpparivapautuskysymystä, jonka takana te 1916 vaaleissa niin suuriliikkeisesti esiinnyitte ja jonka kysymyksen pohjalla te pääsitte eduskunnassa enemmistöksi 1917, mutta jonka kysymyksen petettyä ne te nyt olette eduskunnan vähemmistönä.

Ed. Kullervo Manner: Kun tämä seura kokoontui ensi kerran, niin pyysin puheenvuoroa lausuakseni mieleni erästä asiasta, johon tässäkin keskustelussa on kosketeltu. Silloin en ollut sitä tilaisuudessa tekemään, sentakia, että puhejohtajan paikalla istuva vapaaherra Wrede kielsi minun mieltäni lausumasta. (Vasemmalta: Eihän kokouksessa valtiopäiväjärjestyksestä noudateta.) Väkivaltaa minä en voinut käyttää. (Vasemmalta, ed. Mäki: Vanha mies.) Ed. Arajärvi täällä erikoisesti sen tarkoittamani kysymyksen otti esille. Olisin heti jo siinä ensimmäisessä kokouksessa halunnut mielipiteeni ilmaista, että tämä kokous ei ole laillinen Suomen eduskunta. Venäjän väliaikaisen hallituksen manifestilla tosin käskettiin 1916 valittu laillinen eduskunta hajaantumaan. Mutta se eduskunta oli sitä ennen jo useat kerrat lausunut, ettei Venäjän väliaikaisella hallituksella eikä Venäjän hallituksilla yleensä ole laillista valtaa Suomen sisäisissä asioissa. Erikoisesti oli eduskunta heinäkuun 18 päivänä hyväksymässään „Laissa Suomen Korkeimman Valtiovallan Käyttämisestä” ilmaissut tahtonsa niin selvästi, että siitä oli vedettävä johtopäätökseksi äsken esittämäni mielipide sellaisessakin tapauksessa, kuin se, että Venäjän väliaikainen hallitus määräsi eduskunnan hajalleminen.

Kun siis tämä on käsitykseni Venäjän väliaikaisen hallituksen tarkoitetusta manifestista ja sen merkityksestä 1916 valittuun lailliseen eduskuntaan nähden, niin siitä johtuu, että myöskään ne vaalit, jotka tuon puheenaolevan manifestin mukaan ovat pidetyt, eivät ole lailliset. Siitäkin huolimatta, että herrat setälät ovat sen manifestin promulgeeranneet. Ei se promulgatio, julkaiseminen tee sitä manifestia ja sen määräämiä vaaleja laillisiksi; sen paremmin laillisiksi eivät voi tulla muutkaan Suomen hallitusten aikaisemmin ja myöhemmin toimittamat laitomien asiakirjain julkaisemiset.

En viivy enää kauvemmin tässä asiassa. Johtopäätös on selvä: tämä eduskunta minun mielestäni ei ole laillinen Suomen eduskunta. Ja laillisella Suomen eduskunnalla taas ei ole ollut niitä todellisia mahdollisuuksia, jotka välttämättömiä ovat, näihin asti säännöllisesti tehdä työtänsä. (Vasemmalta: Käskee kasaan! Puhuja: Ehdotus on hyvä; otetaan huomioon.)

Mutta minusta ei myöskään ole asiallista syytä tätä eduskuntaa, jossa nyt ollaan, kannattaa ja tukea. Siinä julistuksessa, jonka toverini Mäki on täällä lukenut, on lyhyin, mutta selvin piirtein lausuttu, mitä me sosialidemokraatit tältä eduskunnalta odotamme. Se ei ole paljon. Minulla on se usko, että tältä eduskunnalta ei ole odotettavissa niitä suuria ja tärkeitä päätöksiä, joita olisi tehtävä, jotta tämän maan työväenluokalle tulisi apua ja turvaa hädässään, jotta se saisi leipää ja oikeutta. Kun ei uskoa löydy siihen, että tämä kokous pystyisi suorittamaan tuon tehtävän, ja kun sillä mielestäni ei myöskään ole laillista pätevyyttä, niin mitään syytä minulla ja niillä, jotka ovat samalla kannalla, ei ole silloin koettaa tätä pönkittää, pystyssä pitää ja kunnioittaa. Tästäkin on helppo vetää johtopäätös: minusta tällä eduskunnalla ei ole enää muuta kuin yksi tehtävä, ja sen tehtävän on ed. Mäki, lukemalla sosialidemokraattisen ryhmän ehdotuksen, tälle kokoukselle osoittanut, Me sosialidemokraatit olemme tahtoneet tarjota teille, hyvät herrat ja naiset porvaristossa, tilaisuuden näyttää, että tämäkin kokous voi tehdä sentään hyvän julistuksen. Tehkää se! Silloin olette tehneet parhaimman, mitä te täällä voitte tehdä.

Tässä tilaisuudessa ja tälle kokoukselle ei tarvitse tehdä selvää siitä, mitä sitten seuraa, jos tuollainen julistus on täällä päätetty laittaa. Se on huomisen päivän ja ylihuomisen päivän asia, toisten voimain asia kuin teidän. Ja sen takia minä en tahdokaan siihen kajota. Mahdollisuutena mainitsen vain sen, mitä ed. Valpas tässä välillä huomautti: käski kutsumaan kokoon sen

n. s. Mannerin eduskunnan. Voisihan senkin kutsua kokoon. Uskon sillä olevan tärkeitäkin tehtäviä. Mutta emme me siitä vielä ole päättäneet; alkää sitä pelätkö.

Tässä jo onkin se, minkä johdosta puheenvuoron pyysin, kun en ollut tilaisuudessa siinä mainitsemassani ensimmäisessä kokouksessa tätä mielipidettäni ilmaisemaan. Mutta kun täällä on eräitä muita kuin jo koskettelemiani ehdotuksia tehty, niin saaneen muutaman minuutin vaivata kuulijakuntaa vielä sillä, että niistäkin lausun mielipiteeni. Puhemiehistö on laatinut ja esittänyt ehdotuksen, josta täällä on pitkin ja poikin puhuttu. Siltä kannalta katsoen, jolla minä seison, tuo puhemiehistön ehdotus ei ole edes tämmöisenkään kokouksen hyväksyttäväksi laillinen ja lainmukainen. Sillä jokainen kunniallinen, mies ja nainen, joka tahtoo kunnioittaa laillisen eduskunnan päätöstä, ei minun ymmärtääkseni voisi antaa ääntään sellaiselle ehdotukselle sentakia, että sen ehdotuksen hyväksyminen sotisi sen laillisen eduskunnan 18 päivänä heinäkuuta hyväksymän ja syyskuun 28 päivänä voimaanastuneeksi ja julaitavaksi määräämän lain sisältöä ja määräyksiä vastaan. Tämänkin vuoksi siis puhemiehistön ehdotukseksi sanottu ehdotus mielestäni on sellainen, jota minä en voi äänestää. Ja vaikkapa pistäisi taskuunsa tuon laillisuuspuolen, niin asiallisiaakaan syitä ei ole sellaisen ehdotuksen puolesta äänestämiseen ainakaan niillä, jotka eivät harvainvaltaa kannata, vaan jotka pitävät kansanvaltasta kiinni. Siinähan, sikäli kuin minä sitä muistan, ehdotetaan keisarille ja suuriruhtinalle ennen kuulunut valta annettavaksi muutamille miehille, henkilöille, jotka tämä kokous valitsee. (Vasemmalta: Kolmiyhteinen Romanov.) Olemme päässeet keisarivallasta. Ei ole syytä pyrkiä takaisin yhden taikka useamman miehen valtaan. Me, sosialistit, tiedämme, että keisarin ja suuriruhtinaan valta on ollut melkoisen suuri, niin suuri, että siitä on ollut sanomattoman paljon haittaa ja vahinkoa tässä maassa kansanvaltaisille pyrkimyksille, pienimmillekin uudistuksille, ylipäänsä kansan syvien kerrosten pyrkimyksille. Tämä valta nyt tahdotaan antaa kolmen, teidän porvarien määräämälle joukolle. Meillä sosialidemokraateilla, työväenluokalla yleensä ei ole syytä kannattaa tällaista puuhaa, vaan meillä on syytä ponnistaa kaikki voimamme viimeistä miestä myöten, jotta semmoinen ei tässä maassa koskaan tule käytäntöön. Asialliset syyt siis tekevät sen, että me sosialidemokraatit emme sellaista ehdotusta voi kannattaa.

Olen oikeuskäsitykseni mukaisesti selittänyt tämän eduskunnan laittomaksi ja eräitä täällä

tehtyjä ehdotuksia sellaisiksi, että ne sotivat laillisen eduskunnan laillisia päätöksiä vastaan. Herrat voivat kysyä: minkä takia te sitten täällä olette, miksi ette pysy kadulla ja Siltasaarella? Tällaisen kysymyksen voi yksinkertainen kyllä tehdä. Mutta minulla puolestani on vakava syy siihen, että olen tänne tullut. Ed. Mäki on täällä lukenut julistuksen ja tehnyt ehdotuksen, josta käy selville, minkätähden me, ja siis minäkin, olemme tänne tulleet. Siinä julistuksessa lausuttiin, että me sosialidemokraatit toistaiseksi aiomme ottaa osaa tämän kokouksen töihin, koska luulemme sillä lailla paraiten valvovamme valitsijaimme tahtoa ja vaatimuksia. Me olemme siis tänne tulleet ja olemme tässäkin tilaisuudessa nyt mukana tuodaksemme esiin täällä — ei omia persoonallisia mielipiteitämme, omia yksilöllisiä vaatimuksiamme — vaan esittääksemme täällä Suomen työväestön sankkojen joukkojen tahtoa ja vaatimuksia. Sen takia olemme tänne tulleet ja sen takia olemme tätä paikkaa tänä iltana hyväksämme käyttäneet. Meidän vallassamme ei nyt ole, tulevatko esitetyt Suomen työväen vaatimukset edes siinä vaatimattomassa muodossa hyväksytyiksi ja sillä vaatimattomalla tavalla päätökseksi, kuin olemme esittäneet. Se on teidän käsissänne, hyvät herrat ja naiset porvaristossa. Tehkää, minkä luulette itsellenne paraan olevan! Muuta neuvoa minä en voi antaa.

Ed. Mäki: Minä myönnän, että tämän asian yhteydessä käsittely luisuu ehkä toisaallekin, kuin olisi tarvis, mutta täytyy tässä vielä hiukan muutamalla sanalla koskettaa ed. Alkion vastinetta. Ensiksikin tahtoisin häneltä vielä kysyä, minkä rahaston tilillä se 125 miljoonaa on, jonka hän sanoi meidän myöntäneen. Totta kai se on jo viety jonnekin kirjoihin, ja minä vakuutan, että meidän ryhmällämme ei ole ollut varoja tuota lainaa myöntää. Jos se on valtionrahaston tilillä, kai se sinne on jo viety. Herra Alkio on hyvä ja peruuttaa vain yksinkertaisesti, että hän tuli akitatsioonissa vähän vasenkätistä laskeneeksi. Tuliko hän sanomalehtitietojen perusteella, kuten hän sanoo, harhaan johdetuksi, siitäkö se yksinkertaisesti johtui.

Herra Juutilainen, te kysyitte minkätähden ja millä perusteilla me nimitämme suojeluskuntaa lahtarikaarteiksi. Se on meidän mielestämme sille asianmukainen nimi, aivan samoin kuin sille on teidän mielestänne asianmukainen nimi suojeluskunta. Me voisimme siis yhtä hyvin kysyä teiltä, minkätähden te olette lahtarikaartille antaneet nimen suojeluskunta? Siis siitä yksinkertaisesta

syystä ja käsityskannasta riippuen, että se on sovelias nimi kummallakin tavalla niille.

Ed. W a l k a m a: Tältä paikalta on tänään lausuttu, että tämä eduskunta on pienoiskuva koko Suomen kansasta. Kun on tätä keskustelua kuunnellut, niin todella on saanut sellaisen käsityksen, että jos Suomen kansa todella on näin rikkinäinen ja näin riitainen, kuin tämän eduskunnan istunto nyt on, niin silloin Suomen kansan on ehkä asetuttava sellaisten kansojen joukkoon, joille kenties ei mahdollisimman suuria oikeuksia itsenäisyyden pohjalla saata ajatella. Me olemme monta historiallista hetkeä meidän kansamme keskuudessa viime vuosina laiminlyöneet. Sellainen historiallinen hetki laiminlyötiin esimerkiksi viime keväänä Suomen kansan rikkinäisyyden ja ennen kaikkea Suomen kansan eduskunnan riittaisuuden ja rikkinäisyyden vuoksi. Me olemme täällä, vasemmiston taholta, kuulleet uhmailua ja uhkailua tätä Suomen kansan nyt koossa olevaa, laillista eduskuntaa kohtaan. Mutta on mielestäni pantava epäilyksen alaiseksi, mitenkä meidän eduskuntamme toimisi silloin, jos se entisessä muodossaan kokoontuisi, sillä ei ainakaan entisen eduskunnan puhemies täällä äskeisellä esiintymisellään suinkaan kohottanut viimeksi hajoitetun eduskunnan arvoa. Me olemme antaneet tällekin eduskunnan istunnolle täydellisen luokkataistelun ja luokkapyyteiden leiman, ja se ei suinkaan ole luettava meidän kansallemme onneksi. Minä vain huomautan siitä, että meiltä saattavat nämä historialliset hetket, joita juuri nyt elämme, hyvin pian luistaa ohitse, sillä jos niissä tiedoissa, mitä viimeksi idästä on tullut, on perää, niin ei suinkaan voi muuta kuin asettaa epäilyksiä siitä, että meidän täydellinen itsenäisyytemme kenties lykkääntyy vieläkin eteenpäin. Minä toivoisin, että me jotain nyt saisimme aikaan tässä kansamme elinkysymyksessä, että edes muntamiakin vuorokausia voimme elää Suomen kansan täydellisessä itsenäisyydessä. Minun mielestäni täällä nyt puhutaan vain ainoastaan pelkässä agitatoorisessa tarkoituksessa. Ainakin useammat puhujat ovat niin tehneet. Onhan täällä kiitollista kuulijakuntaa niin runsaasti ja on luonnollista, että agitatiooni on silloin sangen edullista niiden kannalta katsoen, jotka sen edulliseksi tälläkin kertaa katsovat. Me emme kuitenkaan ole tulleet tänne agiteeraamaan eikä meitä ole agitationia varten tänne lähetetty, vaan meidät on tänne lähetetty tekemään positivistista työtä Suomen kansan menestykseksi ja suorittamaan sitä suurta edistystehtävää, joka meillä on keskeneräinen. Täällä on koetettu vasemmiston taholta alentaa Suomen kansan nyt käsitykseni

mukaan laillista eduskuntaa, mutta kun kansa lukee niitä lausuntoja, mitä täällä on vasemmiston taholta annettu, lausuntoja, joilla on tahdottu halventaa tämän eduskunnan merkitystä, niin kansan enemmistö ei suinkaan sitä hyvillä silmillä katsele ja tuskin siitä kansasta kannatusta tulee niille, jotka tällä teolla luulevat kansalta saavansa tunnustusta sille uhmalle, mitä täällä on lausuttu. Minä katson, koska on hyvin vähän toiveita siitä, että vasemmisto antaisi kannatusta sille ehdotukselle, mikä maalaisliiton taholta on tehty, ja varsinkin koska laillisemmaksi muodoksi osoittautuu se, mitä puhemiehistön taholta on tämän suurvaltiollisen kysymyksen järjestelyssä ehdotettu, että on syytä kannattaa puhemiehistön ehdotusta.

Ed. K e l l o s a l m i: Luulin, että tämä eduskunta, kun se nyt tänä iltana vihdoinkin oli kutsuttu kokoon, olisi luopunut siitä kuninkaan hausta, jonka ympärillä se niin ahkeraan hääpäivä kokonaisen viikon, sillä tapaukset, jotka nyt sattuivat ja tämän lähinnä aiheuttivat, olisi todella luullut kokonaan vievän heiltä pois kaiken tämän halun. Mutta kuultuani tuon puhemiehistön ehdotuksen, sisälsi se edelleen sitä samaa, mutta tietysti varovaimmassa muodossa. Tämän jälkeen esitettiin täällä ryhmätovereitteni taholta ehdotus, joka tämän eduskunnan toteuttamana todellakin vastaisi lähinnä tilannetta ja niitä tehtäviä, jotka tämän eduskunnan olisi mitä pikimmin toteutettava. Odotin siis, että eduskunnan enemmistö, te porvarit, olisitte käsittäneet aseman tällaisena ja ottaneet vasemmiston taholta tulleen ehdotuksen vastaan siinä mielessä ja sillä vakavuudella, kuin minun käsittääkseni tämä hetki todellakin teiltä vaatii. Mutta mitä pitämälle keskustelu on tänä iltana jatkunut, on oikeistosta esiintynyt puhuja toisensa jälkeen, joka on koettanut lohduttaa ja terästyttää käsitystämme siitä, että todellakaan vielä ei tämä teidän kuninkaitten hakunne ole loppuun kulunut ajatus, historiallinen asiakirja, vaan että edelleenkin olisi vielä pidettävä siitä kiinni ja sen pohjalla koetettava voittaa aikaa. Edustaja Ingman sattuvasti huomautti, niinkuin täällä meidän taholta jo on esitetty, siitä, miten jotenkuten päästäisiin päivä tai jokunen viikko eteenpäin. Edustaja Schybergson lohdutti teitä sillä, että se tilanne, ne voimasuhteet, jotka meidänkin maassamme ovat vieneet asiat tähän suuntaan, olisivat muka ohimenevää laatua ja että muka niitten takana ei seisoi niin ja niin suuret joukot Venäjän demokratiasta j. n. e. Vielä voisi näitä lohduttavia tietoja jatkaa lukemalla tuossa äsken ilmestyneen Suomettaren lisälehden N:o 3. Siinä-

hän ilmoitetaan, että suurehkoja sotilasjoukkoja on Pietariin matkalla tukemaan väliaikaista hallitusta. Mutta eiköhän tämä kaikki, joka näille rakentaa, ole jossain määrin itsensä pettämistä. Jos tahdotte avosilmäisesti katsoa asiain kulkua, niin todellakin teidän olisi tehtävä, mikä tehtävissä on. Ja teistähän se riippuu. Täällä on meidän taholta tuotu esille selvä, joskin laajanpuoleinen ehdotus niistä vähimmistä tehtävistä ja uudistuksista — jotka hetimiten olisi saatava kärsimättömän ja nyt jo kukkuroilleen saakka kärsineen kansan mielen rauhoittamiseksi — voimaan ja vaikutukseen. Ja sikäli, mikäli niistä ei kaikki ole heti toteutettavissa, että niitä ilman vitkas-telematta käytäisiin tositeossa toteuttamaan. Mutta kaikki viittaa siihen, että mitä enemmän tässä tätä iltaa on kulunut, sitä haluttomammaksi eduskunnan valtaenemmistö näkyy täällä muuttuvan ja lopulta johtavan keskustelun tästä suuryksymyksestä verrattain pieniin, yksityiskohtaisiin panetteluihin ja parjauksiin siitä tai tästä tehtävästä. Jos todellakin asema käsitetään näin köykäisesti, niin kyllä silloin ne sanat, jotka meidän julistuksessamme „Me vaadimme” oli mainittu teidän menettelytavastanne, että te ette käsittä koskaan asemaa, pitävät täydelleen paikansa. Tämän tahdon vain merkitä kantani puolesta, sen vuoksi, että olin odottanut viimeiseen saakka, että tämä eduskunta kykenee kulkemaan tapausten tasalla ja olemaan siinä asemassa, joka sen tehtäviin tällaisina ajan hetkinä kuuluu, mutta luottamukseni on siitä kokonaan horjunut.

Sitten minun täytyy mennä myöskin niille pikuseikoille, joita tässä on jo kokonainen sarja ollut esillä. Edustaja Juutilainen lausui, ettei hän voi vastalauseetta sivuuttaa sitä meidän vaatimuksemme kohtaa, jonka pohjalla suojeluskunnat — niinkuin me sanomme: lahtarikaartit — olisivat lakkautettavat, s. o. riisuttavat aseista. Mutta kyllä, herra Juutilainen, asia on todellakin peittelemättä sillä tavalla, että tämä teidän mainitsemme peruste, jolla te olette naamioineet nämä suojeluskuntanne muka vierasmaalaisten väkivalanteiden estämistä varten, on valhemantteli niille todellisille tarkoituserille, mitä varten ne alkuaan ovat kokoonpannut. Teidän omat piirinne ja ei varsin kaukana Viipurista — Sakkolan pitäjässä — maalaisliittolaisten vahvimpia pesäpaikkoja tässä maassa — on muodostanut myös keskuuteensa yhden näistä parhaimmista suojeluskunnista. Siellä työläiset vähemmistönä ollen ovat yrittäneet kokoontua työväenjärjestökaartin ympärille, mutta te olette uhanneet voimakkeilla ehkäistä kaikki semmoiset pyrkimykset. Ja mitä! Todistettavasti on vielä sanottu, että kun sosialistit tulevat meiltä pyytämään leipää, niin

tässä on niille leipää, näytetty kuulia ja kiväärejä, ja tästä me tulemme sitä antamaan. Nämä ovat teidän omaan ryhmääne kuuluvien manttaalimpiesten esillelohtimia lausuntoja. Kun asia on sellainen, tunnustakaa hyvät herrat, että todellisuudessa ja perimäisenä tarkoituksena teidän tällä joukkojenne aseistamisella on ollut taistelun aloittaminen työväkeä vastaan. Tehän aloitte sen jo keväällä. Eduskunnan hajoitus ja kaikki sen jälkeiset toimenpiteet ovat olleet yhtämittaista ja yhtäjaksoista yritystä kaikilla mahdollisilla keinoilla koettaa taistella, niinkuin te sanotte, sosialistien pakkovaaltia vastaan. Olette siinä suhteessa verrattain kovaaäänisesti esiintyneet vaaleissa, puhumassa voimakkaan ja kovan järjestysvallan puolesta sitä anarkiaa vastaan, joka mukana tässä maassa vallitsee. Mutta olosuhteisiin nähden täytyy myöntää, että tässä maassa on vallinnut paljon suurempi rauhallisuus, kuin mitä olisi voinut odottaakaan kaiken sen kiihoituksen jälkeen, millä porvariston keskuudessa on liehdottu luokkavihaa sosialisteja vastaan. Ja jos tilanne todellakin edelleen pysyisi sellaisena, niin asiat olisivat olleet hyvin, mutta teidän järjestelmällinen aseistautumisenne juuri niissä merkeissä, että te aseistaudutte työväenluokkaa vastaan, se on kärjistänyt tilannetta paljon enemmän. En tahdo puhua niistä viimeisistä näytteistä näitten lahtarikaartien toiminnassa, jotka ovat vielä verrattain verekselliset, ovatko nekään täysin sen ohjelman takana tapahtuneita, mitä te olette maininneet, niitä en tässä tilanteessa erikoisemmin tahdo lähteä arvostelemaan, mutta minusta ainakin näyttää, että ne eivät kaikissa suhteissa tule pitämään kutiansa, kun ne otetaan tarkemman tutkistelun alaisiksi.

Näin ollen minä odottaisin vieläkin, että te, jotka olette nyt vallassa, joidenka asiana on tehdä Suomen kansan ja sen työtä tekevän luokan hyväksi edes se, mitä olemme vaatineet, sen tekisitte. Jos ei, en näe, että köyhälistön asia siinä suhteessa mitään kärsii, päinvastoin voi voittaa, että te todellakin näin jäykkäpäisesti asemaa käsittämättä edelleen tahdotte olla kaikille uudistuksille vastustushaluisia, varsinkin sellaisille uudistuksille, jotka todellakin vaatisivat jotakin uhrauksia teidän taholtanne.

Ed. A r a j ä r v i: Ed. Mäki vastasi minulle kierrellen ja kehoitti lukemaan Työmiestä. Sitäkin joskus teen, mutta en ole koskaan luullut, että se kaikenlainen, mitä Työmiehessä kirjoitetaan, olisi samaa, mitä edustajat tai eduskuntaryhmät valtiopäivillä ehdottavat tai päättävät. Se siitä.

Minä olen kiitollinen ed. Mannerille, että hän suorasukaisesti ja selvästi lausui sen, mitä minä aavistin ed. Mäen tarkoittavan. Sosialidemokraattinen ryhmä siis kieltää tältä eduskunnalta laillisen oikeuden käsitellä asioita ja kun se ehdottaa sitä, mitä ed. Mäki ehdottaa tälle „kokoukselle”, niin se on likipitään samaa kuin mille muulle kokoukselle tahansa, joka ottaisi valmistuksensa jonkunmoisen adressin Suomen kansalle, jonka sitten joskus Suomen kansan eduskunta tai kansalliskokous pitelisi semmoisena asiapaperina, kuin sitä tai tätä Työmiehen numeroa. Mutta minä arvelen, että täällä ei ole sentään enemmistö sillä kannalla, kuin ed. Mäki, vaan katsoo tätä eduskuntaa todella Suomen lailliseksi eduskunnaksi, joka voi tehdä laillisia päätöksiä. Tätä onnetonta keskustelua on katsottava jonkunlaiseksi evästyskeskusteluksi ed. Mäen tekemien ehdotuksen johdosta, ei keskusteluksi puhemieshistön tekemän ehdotuksen johdosta. Ja koska minäkin pidän ed. Mäen ehdotusta sen arvoisena, että se voidaan lähettää valiokuntaan ja tämä käsittely olisi jonkunmoisena evästyskeskusteluna, niin olkoon menneeksi, kun se aika tulee, että valiokunta täällä asetetaan. Toimikuntaa herra Mäki itse ehdotti, mutta minä ehdotan valiokuntaa. Minä siis saatan kannattaa sitä, että ed. Mäen tekemä ehdotus aikanaan lähetetään johonkin valiokuntaan ja siitä päätetään erillään puhemiesneuvoston tänään tekemästä ehdotuksesta.

Ed. Päivänsalo: Pyydän vain saada lausua valitteluni sen johdosta, että on käytetty puheenvuoroja kaikenlaisissa asioissa, jotka eivät ole liittyneet asiaan, ja että vapaasti on saanut puhua mielin määrin. Pyydän siitä saada lausua valitteluni, sillä minusta tuntuu, että kulutetaan kallista aikaa hukkaan. On puhuttu, silloin kun on herätetty kysymys korkeimmasta vallasta, kaikista asioista, mitä suinkin saattaa ajatella, ja sellaista käsittelyn sekoitusta vastaan, että sillä tavalla puhutaan, tahtoisin panna vastalauseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Kun aika on jo pitkälle kulunut, lienee äänestys jätettävä huomiseen täysi-istuntoon, joka on ilmoitettu alkavaksi k:lo 12 päivällä.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. Kuusinen: Teen ehdotuksen, että istuntoa jatkettaisiin, kunnes äänestys asiassa on supritettu.

Ed. Airola: Kannatan ed. Kuusisen tekemää ehdotusta.

Ed. Johansson: Jag ber att få understöda representanten Kuusinens förslag.

Ed. Relander: Pyydän saada kannattaa puhemiesin tekemää ehdotusta.

Keskustelu täysi-istunnon lopettamisesta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Ehdotustani vastaan, että äänestys asiasta siirrettäisiin täysi-istuntoon, joka on määrätty pidettäväksi huomispäivänä k:lo 12 päivällä, on ed. Kuusinen puolestaan ehdottanut, että jatkettaisiin istuntoa, kunnes äänestys on suoritettu. Tätä ehdotusta on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy puhemiesin ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kuusisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 102 jaa- ja 89 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis päättänyt lopettaa tämän täysi-istunnon ja on toinen istunto määrätty pidettäväksi tänä päivänä perjantaina k:lo 12 päivällä.

Ed. Mäki: Sosialidemokraattisen ryhmän puolesta panen minä vastalauseen tätä päätöstä vastaan.

Puhemies: Täysi-istunto on päättynyt.

Täysi-istunto päättyy k:lo 12,50 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.

